

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Andra Kammaren.

N:o 19.

Fredagen den 5 Mars.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes öfverläggningen rörande *punkten 1* af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen, dervid

Herr Gustafsson erhöll ordet och yttrade: Då jag i går middag begärde ordet strax efter Grefve Sparre, var det emedan jag förmodade, att åtskilligt af hvad han ämnade anföra skulle kräfva berättigande. Han har emellertid sedan dess besparat mig detta besvär, ty han sade i förmiddags, att, då han i denna Kammare vill bli trodd, så skall han styrka sina uttalanden med vittnen. Vi veta således nu, att när nämnde talare anför något utan vittnesintyg, så behöfves ingen vederläggning. Han förklarade äfven, att han icke svarar för hvad han sagt längre än den dag, då uttalandet gjordes. Dagen efter erkänner han det icke. Alltså har han sjelf förklarat sig oansvarig. Detta har öj öfverraskat mig, ty från det hållet har man redan hunnit vänja sig vid en minst sagdt tvetydig uppfattning af en representants pligt vis à vis sanningen.

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Han yttrade ock klagomål deröfver, att man hade sökt att förlöjligen honom, men fins det, mine herrar, någon som förlöjligen Grefve Sparre mer än han sjelf — till stor uppbyggelse för de valmän, som valt honom till sin representant. Jag skall icke mera sysselsätta mig med denne talare, utan ber att få vända mig till den, som hade ordet före honom. Han beklagade sig öfver att protektionisterna blifvit misshandlade af regeringen och ville af Kammaren erhålla betyg på att misshandlingen varit våldsam.

Detta påminner mig om en händelse, som rann mig i minnet, då jag hörde dessa klagomål. En gumma kom till en läkare, medförande sin son, och beskärnade sig öfver att pojken blifvit misshandlad af skolläraren; hon utbrast: »se hur blåslagen han är», och hon bad att läkaren måtte attestera misshandlingen. Blåmärkena föreföllo emellertid läkaren något misstänkta, och därför började han att tvätta dem, då det framgick, att pojken var *blåmalad*. Jag tror, att det förhåller sig på samma sätt med Herr Boströms skyddsling. Den misshandlade protektionistgossen är också en blåmalad pojke, och jag tviflar på att hans pappa af Riksdagen skall få det intyg han vill hafva i form af ett votum. Samme talare har hotat oss, att om Bevillnings-

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Utskottets betänkande icke antages, kommer en orkan, som blir så våldsam, att regering och allt kastas i spillror. Jag tror icke att det är så farligt. Om munväder kan åstadkomma en orkan, då få vi nog känning af densamma. Men sådana orkaner äro icke farliga för statslifvet. De orkaner, som hota detta, komma icke från de håll talaren antydt, utan nedifrån de djupa dalarne. Talaren liknade oss frihandlare vid de fantasten i Indien, som offra sig för sin afgud och kasta sig framför Jaggernautsvagnens hjul. Jag vill erinra, att protektionisterna också hafva en afgudabild, med anor ända från Gamla testamentets tid, nemligen den gyllene kalvnen. För hans vagn vilja de nu spänna de små och betryckta i samhället. Om desse sedan digna under ansträngningen och falla ned för att krossas under hjulen, så bekymra sig protektionisterna icke deröfver. Jag vill fråga, hvilka som hafva den ädlaste uppfattningen, frihandlarna, som uppoffra sig sjelfva, eller de som uppoffra andra?

Talaren på upsalabänken klandrade mycket, att iugenting af regeringen blifvit gjordt för afhjelpande af det betryck, hvori landet befinner sig. Jag vill erinra honom om, att det län han tillhör icke saknar anledning att vara regeringen tack skyldigt, eftersom regeringen tillsatt en komité, som har i uppdrag att tillse, huruvida icke en fraktnedsättning må kunna ega rum å spanmålstransporterna från den provinsen till de sädesbehöfvande länen. Och vi hafva för öfrigt hört statsministern yttra, att han med största intresse skulle vilja egnas sig åt utredningen i fråga om nyttan och lämpligheten af differentialtullars införande.

Herr Rydin yttrade äfven, att den här ifrågavarande lagen om spanmålstullar vore en undantagslagstiftning. Då, som bekant är, Grefve Sparre ofta förut förklaradt, att han är emot all undantagslagstiftning, så kunna vi efter Herr Rydins lagtydning vänta, att Herr Grefven röstar emot äfven denna undantagslag.

Talaren yttrade vidare, att den ena samhällsklassen alltid står i beroende af den andra. Det är sant, det måste så vara. Men man bör icke ställa dem i det beroende till hvarandra, att den mindre bemödlade tvingas att betala den bättre lottades skulder. En ärad talare å östgötabänken har talat om jordbrukets betryck i hans hemort, och att jordbrukarne der nu hafva det så dåligt, att de måste lefva endast af sill och potatis. Jag vill icke bestrida detta, men egenomligt är det, att man hos den ärade representanten sjelf icke kan upptäcka ett spår af den dåliga kosthållningen.

Han talade vidare om politiskt omyndige, som icke ega rösträtt. Jag vill fråga, om vi stå här som representanter endast för våra valmän, så att hela denna s. k. folkvalda kammare skulle representera endast de 300,000 personer, som äro röstberättigade? Skulle icke de 700,000 myndiga män, som sakna denna rösträtt, här ega några representanter — för att nu icke tala om millionerna af qvinnor, ungdom och barn? Jag tror, att vi kallas »svenska folkets representanter» därför, att vi skola representera folket i dess helhet. Har icke Herr Pettersson i Hamra insett detta, då måste jag säga om honom, hvad han i dag sade om regeringens främste man: »då passar han icke för sitt embete och bör skaffa sig ett annat». Jag för min

del vill vara en svenska folkets representant, en representant jemväl för omyndige, kvinnor och barn. Å alla de brödbehöfvandes vägnar ber jag, Herr Talman, få fortfarande yrka afslag å Utskottets hemställan.

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Herr Herslow anförde: Ett par märkliga yttranden faldes i denna Kammare i förmiddags och hafva gifvit mig anledning att taga till ordet. Diskussionens gång, som hittills varit lugn, nästan något enformig i tonen, fick plötsligen en stämmingsfull krigisk klang. Man dånade med pukor och skramlade med bjellror, med ett ord serverade ett stycke äkta turkisk musik. Tillåten mig att såsom recensent göra några små anmärkningar vid denna krigsmusik.

Svenska folkets rätt att sig sjelf beskatta, svenska riksförsamlingens makt öfver bevillningen har i mig en icke mindre varm vän och förfäktare än i min vän på stockholmsbänken. En bevillning är en skatt, och med skatt menas ju i allmänhet den skärf, som hos hela folket uttages för det allmännas, för statens räkning. Men den bevillning, som här är ifrågasatt, är snarare en skatt, som hos en del medborgare uttages för en annan medborgareklass' räkning. Det är således icke en ren beskattningsfråga, utan, sådan frågan föreligger, snarare en sammansatt ekonomisk, politisk och social fråga af mycket stor bärvidd. De stora vidderna öfverskådas bäst från höjderna; och om i en fråga som denna landets regering öppet förklarar, huru frågan ter sig för regeringen, som måste hafva den mest opartiska öfverblicken öfver hela landets berättigade kraf, om regeringens medlemmar redogöra för sin uppfattning af frågans läge inför Riksdagen i ett ögonblick, då det gäller att taga ett stort beslut, då begagnar regeringen blott sin ovilkorliga rättighet, nej, då uppfyller regeringen blott sin ovilkorliga pligt, en pligt, som endast den politiska fegheten skulle undandraga sig. Att denna pligt här i dag blifvit uppfylld med allvar, klarhet och kraft, därför tror jag mig kunna redan nu uttala ett tack från flertalet af denna Kammares ledamöter, och snart, när stridens häftighet är glömd, skola vi *alla* vara tacksamma därför. Historien visar, att det icke är den öppna manliga kraften, utan den omanliga fegheten, som har något att frukta af det svenska folket.

Det har här i Kammaren förekommit en strof, som antydde harm deröfver, att arbetarefrågan blifvit berörd i det anförande, som vi på förmiddagen hörde från regeringsbänken. Man har deri velat se ett beslöjadt hot. Vi kunna icke känna oss såsom män, vuxna lagstiftningsarbetet i den närvarande tiden, om vi betraktade såsom ett hot hvarje häntydning på den fråga, som blir framtidens största. Det finnes icke något hot i en sådan antydning, men den kan innebära en varning att, då man skall vidtaga en beskattningsåtgärd, framför allt då man tänker på att införa en skatt på lifsmedel, icke förbise huru en så vidtgräpande åtgärd verkar på lefnadsförhållandena och ställer sig till uppfattningen hos den stora befolkningssklass, som ännu icke är röstberättigad, men onekligen redan är en makt. Jag är förvånad öfver, att denna sammanställning från de våras sida skall kunna anses innebära ett hot, då detta sammanhang lika visst är berört från våra motståndares sida. Man har förebrått frihandlarne och sagt,

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

att det är de, som sätta arbetarefrågan på sin spets, skärpa den samt försvåra dess lösning. Vi tro annat. Och att vår uppfattning delas af arbetarne sjelfva, det tro vi framgå af de petitioner, der de i tusental uttala sin åsigt, liksom vi också tro att man icke gör rätt eller klokt i att betrakta dessa uttalanden såsom utifrån instoppade meningslösa fraser. Vi tro att arbetarne böra anses begripa sitt sanna intresse lika bra som fabrikanterna och jordbrukarne sitt.

Der ligger, som sagdt, icke något »beslöjadt hot» i sammanställningen af tvenne så sammanhängande frågor, särskildt i en sammanställning så varsamt gjord som den, som nu kommit från regeringsbänken, men den besvarades deremot af ett ganska direkt och föga beslöjadt hot, om en storm, som skulle växa upp i dalarne och sopa höjderna rena och böja dem, som der bära hufvudet högst. Jag ämnar icke försöka mig som väderspåman. Jag förstår icke den meteorologiska vetenskapen, men jag delar den tanken, att det gifves en meteorologisk sida i denna sak. Deremot tror jag att om ur denna fråga det växer upp en storm nedifrån, hvilken hotande lyfter sig mot höjderna, så kommer den icke att gå i den rigtning, som min ärade vän förmenade. Det kan nog hända att äfven i den rigtning, han trodde, kan komma en smula blåst; men de väderhålör, der den brygges, ligga då icke så djupt, de ligga icke vid bergets fot utan på dess midt. Icke heller tror jag att den vind, som ur dessa hålör kan åstadkommas, blir så stark, att den kan göra sina upphofsmän samma tjänst som den antiprotektionistiska stormen i England en gång gjorde sir Robert Peel. Och dessutom, glömmom det icke, är det ondt om politiska män af den fullödighet och tyngd som Robert Peel. Är man litet lättare och utsätter sig för så stark vind, så kan det hända att man väl lyftes uppåt, men flyger högt öfver kullen och dimper ned på andra sidan.

Från den hemska målning af förödelse och storm, som den ene ärade talaren uppdrog, skulle det vara riktigt uppfriskande att få följa den andre öfver de glada områden, på hvilka han var inne och der han under så många år muntrat och underhållit oss.

Jag vågar icke göra det, ty jag är rädd att, om jag gifver mig att följa honom i spären, det kan gå mig som det gick honom och som det fordomdags gick Odysseus, att jag tappar bort hemkomstens väg och icke längre hittar reda hvarken på mig sjelf eller på utgångspunkten. I hans glada kåseri fans dock en allvarsam punkt, och jag ber att få yttra några ord om den.

Differentialtullar äro en egendomlig nutidsuppfinning. Jag erkänner att jag för min del icke har hög tanke om deras praktiska värde, men jag medgifver att de kunna vara ganska lämpliga som lekvapen, att använda i diplomatiens kamp vid förberedandet af tullpolitiska traktater. Det är likvisst nödvändigt, när man söker efter vapen, med hvilka man skall fäkta på narri, att man ser efter hvad det är för vapen, man tager i hand. De få icke vara för tunga eller för skarpa. Jag undrar hvad denna ärade talare skulle säga, om regeringen toge honom på orden och begagnade en nu pålagd spannmålstull blott som ett vapen i diplomatiens spegelfakteri. Eller skulle det vara möjligt, att den vigtiga åtgärd, hvarom vi rådslå och som jag här i

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

allvarlig ton af djupt allvarliga män hör omtalas som fosterlandets enda räddningsmedel, att den blott är menad på skämt, afsedd att tjena som lekvapen vid underhandlingar med främmande makter, för att sedan kastas å sido. Skulle ni, mine herrar af motsidan, finna eder mycket uppbyggda, om Riksdagen nu enades om en rågtull, och regeringen så uppfattade den såsom tillkommen blott ur synpunkten att vara en tullpolitisk apparat och därför när som helst uppgåfve den, sedan den tjänat att i Ryssland utverka oss en nedsatt tull på ett eller annat svenskt industrialster. Har dermed landtbruket vunnit det stöd, det skydd det yrkar på? Stå vi här och skämta med hvarandra? Jag bekänner att jag icke uppfattat den starka stämning — ty jag erkänner att den är stark — som här under tre dagar gifvit sig uttryck, blott som ett gyckel, en diplomatisk fint, anlagd mot Ryssland. — Jag tror att, om vi ingå på ifrågavarande tullsättning, vi sedan endast mycket varsamt kunna tänka på att deri göra någon ändring. Bygga vi på landtbrukstullarne ett nytt system, och grunda en hel mängd personer vid köp och arrenden derpå sin existens, så tror jag, att befolkningen icke skall komma att känna någon synnerlig tillfredsställelse, om Kongl. Maj:t efter någon tid förklarar, att han uppfattat spanmålstullarne endast såsom afsedda att tjena som differentialtullar, och tillkännagifver, att som vi nu hafva fått ett medgifvande från Rysslands sida, så måste dessa tullar bort. Upphäfvet af en gång införda spanmålstullar är så mycket farligare i vårt land, som jorden eges af en så stor del af befolkningen. Man kunde vida lättare taga det steget i ett land sådant som England, der nästan all jordegendom befinner sig och för 40 år sedan ännu mer befann sig på ett fåtal millionärers händer. Men då tusental eller 100,000-tal personers existens mer eller mindre gjorts beroende af den värdesänkning, som spanmålstullars borttagande skulle medföra, då går det icke lika lätt, och det är icke ett medel af så förstörande natur jag skulle vilja såsom leksak öfverlemna åt regeringen.

Jag skulle här kunna sluta. Men efter som jag har ordet, ber jag få yttra något till svar på ett par anmärkningar af samme ärade talare. Då jag nämnde, att rågtullen vore en skatt, som uppbäres äfven af den minste, svarade han: »ja, det är sockertullen också; och hvarhelst sockerbiten förtäres, der håller statens inkasserare armen framme och tager sin andel deri». Det är sant, men någon skilnad förefinnes dock. Man kan undvara den ena varan, men icke den andra. Den fattige kan förbigå det uppbördskontor, der sockertullen inbetalas, då han icke har råd att köpa sig annat än bröd; men i det kontor, der bröds-katten uppbäres, måste han inställa sig med hustru och barn. Och vid den indirekta beskattningen vill man i våra dagar gerna bevara frivilligheten såsom faktor. Den gamla tullagstiftningen gick ut på att lägga tullbeskattning å livvets oundgängligaste förnödenhetsartiklar, t. ex. på salt och bröd, just därför att ingen skulle kunna undandraga sig; men den humanare lagstiftning, som i vår tid sökt göra sig gällande i civiliserade länder, går ut på att få bort dessa slags tullar.

En annan talare på samma bänk påminde mig om hvad jag yttrade i följ, att vårt landtbruk skulle tillskyndas en icke oansenlig

*Angående
införande af
spanmålstullar.*
(Forts.)

fördel genom möjligheten af lönande rågexport på Tyskland, emedan svensk råg kunde der införas för blott 1 mark per 100 kilo, under det andra länder vore skyldiga att betala 3 mark per 100 kilo. Han frågade, hvar denna fördel blifvit af, och förklarade, att han redan i fjol sagt, att detta vore något omöjligt. Men, mine herrar, det var visst ingen omöjlighet. Tvärt om, möjligheten fans, och vi hade redan börjat förberedelser att tillgodogöra oss den, då furst Bismarck insåg, att det var en förmån för oss och passade på att täppa till denna lucka i sitt tullsystem. Herrarne veta att det skedde derigenom, att han lemnade Spanien rätt betydande medgifvanden i fråga om import af spanska viner, och i utbyte förmådde detta land, som just icke exporterade någon råg till Tyskland, att uppgifva sin fördelaktiga undantagsställning till rågtullen. Och då vi i denna punkt berodde af Spanien, emedan den var inryckt i dess tarifftraktat, under det att vi blott hade en traktat på basis af likställdhet med den »mest gynnade nationen», så föll vår fördel. Men icke bevisar detta, att jag i fjol hade orätt i mitt påstående. Det var för Sverige en vinst för det ögonblicket, ehuru den genom tyska diplomatiens slughet sedermera blef oss undandragen, undandragen just därför, att den var för oss en betydande fördel.

Herr Talman! Jag ber att få upprepa det yrkande, som jag förut gjort.

Herr Holmgren: Genom den motion, som jag väckt i denna fråga, är min ställning till densamma känd, och då jag begärde ordet, ämnade jag endast ytterligare angifva några af de skäl, som föranledt mig att väcka motionen. Men sedan dess har representanten från Upsala i sitt anförande framställt sådana skäl för bifall till det föreliggande förslaget, att jag skulle kunna inskränka mig till att instämma med honom. De skäl, som under diskussionens gång blifvit andragna från motsidan, hafva icke heller kunnat förmå mig att frångå min åsigt, och de hafva redan blifvit vederlagda af flera föregående talare. Det enda af dessa skäl, som tilltalat mig, är att frågan må hända icke blifvit tillräckligt utredd, men med den erfarenhet vi ega om frågors utredning genom komitéer, tror jag att det skulle draga för långt ut på tiden med att komma på det klara med frågan. Jag anser att, om vi längre fortgå på den väg, vi nu under trenne årtionden beträdt, skulle snart hvarje landtbrukare finna med sin fördel förenligt att frångå ett rationellt landtbruk och slå in på utsugningssystemet. Då ett sådant system under några år fortgått, kommer jordens produktionsförmåga att nedsättas, och att då komma med förslag om införandet af tullar på jordbruksalster, vore naturligtvis högst olämpligt, ty då kunde talet om svälttullar med rätta finna sin tillämpning, men för närvarande är detta icke händelsen. — I går afton yttrade en talare på stockholmsbänken, att petitionerna för fullskydd tillkommit genom en något för långt drifven agitation, men att deremot petitionerna i motsatt riktning själfmant utgått från folket. Jag hade nu tänkt att uppläsa några tidningsnotiser, som skulle bevisa, om icke motsatsen, åtminstone att agitationerna varit ömsesidiga, men vill dock icke nu trötta Kammaren dermed. Vi hafva nemligen dessa dagar fått höra så många citat, att jag tror vi redan tröttnat dervid.

Jag skall därför inskränka mig till att yrka bifall till Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande.

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Herr Lönegren: Då nittiosju talare redan yttrat sig uti den nu förevarande frågan, är jag förvissad om, att Kammarens herrar ledamöter ej af mig, den 98:de i ordningen, vänta några nya upplysningar i densamma, helst denna fråga under många månader blifvit så ytterst fullständigt behandlad i tal och skrift, i tidningar och brochyrer, både ur tullskydds- och frihandelssynpunkt, att något nytt i den vägen ej gerna kan presteras. Om jag detta oakadt nu begärt ordet, må det ursäktas mig därför, att jag såsom ledamot af Bevillnings-Utskottet deltagit i fattandet af det beslut, som nu här ventileras, och vill jag därför nu något yttra mig om de skäl, som föranledt mig dertill, på samma gång som jag kommer att bemöta ett par anföranden från i går och förgår och sedermera skall angifva min uppfattning om spanmålstullars inverkan på den arbetande klassen.

Herr R. Gustafsson yttrade i Onsdags, att han erhållit en mängd skrivelser från olika landsändar med uppmaning att verka mot spanmålstullarne, och han omnämnde dervid särskildt, att han från min hemort, Norrköping, fått emottaga en adress i samma syfte. På samma gång jag kan vitsorda rigtigheten häraf, enär jag sjelf mottagit samma adress från ett möte af 3.000 personer, hvilka på det kraftigaste protesterade mot dessa tullar, ber jag med anledning af detta uttalande få gifva till känna, att på samma timme, detta möte hölls på en öppen plats i en af stadens utkanter under tillopp af en stor människomassa, hölls ett annat möte i arbetareföreningens lokal, besökt af omkring 2,500 personer till största delen arbetare, hvilka der fattade ett beslut i motsatt rigtning, till förmån för spanmålstullar och skyddstullar i allmänhet. Jag vill också tillägga, att jag i förgår fran 47 af staden Norrköpings köpmän erhållit en skrifvelse med kraftig uppmaning till mig och öfriga representanter på östgötabänken att medverka till åstadkommande af erforderligt skydd för *allt* svenskt arbete. Jag har ansett mig böra nämna detta utan att tillåta mig något yttrande angående det afseende, som bör tillmätas den ena eller andra af dessa opinionsyttringar.

Med anledning af Herr Cösters anförande i går afton har jag att genmäla följande:

Herr Cöster uppdrog i början af sitt anförande en parallel mellan Sveriges och andra europeiska länders tulltaxor och kom dervid till det resultat, att Sverige i fråga om liberal tullagstiftning intog det tionde rummet bland Europas stater. Han nämnde särskildt, att Tyskland och Frankrike i detta afseende stode framför Sverige. Först och främst får jag nämna, att det i allmänhet är ganska vanskligt att verkställa någon jämförelse mellan de olika ländernas tullagstiftning, därför att tulltaxorna till uppställning och rubricering äro sins emellan mycket olika, och är det således i många hänseenden svårt att erhålla säkra jämförelsepunkter. Jag vill emellertid nu endast halla mig till de varuslag, som här äro föremål för diskussion, och skall då fästa uppmärksamheten på att all spanmål, malen och omalen, för närvarande i Sverige är tullfri, under det att i Frankrike tull utgår

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

med 3 francs för omalen och 6 francs för malen spannmål och i Tyskland med 3 riksmark för omalen och 7,50 riksmark för malen spannmål, allt per 100 kilogram. Jag kan tillägga, att i Österrike-Ungern förslag om antagande af enahanda tullsatser som de i Tyskland gällande, blifvit dervarande representation förelagdt, men kan jag icke med visshet säga, om detsamma ännu blifvit definitivt antaget. Herrarne torde häraf finna, så väl att Sverige i afseende å spannmålstullar står framför de uppgifna länderna som ock att de af Bevillnings-Utskottet nu föreslagna tullsatserna äro *lägre* än de i Frankrike och Tyskland gällande.

Herr Cöster anmärkte sedermera mot vår tulltaxa, att den skulle vara inkonsequent och orättvis derutinnan, att den bereder skydd för bomulls- och yllevaror, men icke för förädlade trävaror. Att jag såsom representant för Norrköping hyser särskildt intresse för bomulls- och yllevaror, är ju alldeles gifvet, och jag antager att Herr Cöster har sina särskilda skäl för att intressera sig för de förädlade trävarorna. Jag erkänner villigt, att bomulls- och ylleindustrien har tullskydd, i vissa fall, som jag tror, fullt tillräckligt, men jag vågar på samma gång påstå, att äfven träarbeten äro på samma sätt tillgodosedda. Jag ber i sådant afseende få erinra Kammaren derom, att vid 1882 års riksdag höjdes tullen just på dessa artiklar på grund af förslag från tullkomitén, och i tulltaxan finnas nu 4 rubriker med tullsatser af 2, 4, 8 och 15 öre per kilogram för träarbeten, utgörande dessa belopp, som jag antager, tillräckligt tullskydd för så grofva och tunga arbeten som de nu ifrågavarande.

Jag har dock någon anledning att förmoda, det Herr Cöster med sitt klander i detta afseende mindre afsåg importen af dylika varor än det förhållandet, att ej större fördelar blifvit utverkade för *export* af förädlade trävaror. I så fall får jag säga, att just för förädlade trävaror hafva regering och Riksdag gemensamt vidtagit mycket omfattande åtgärder, och vill dervid särskildt erinra om de senast afslutade traktaterna mellan Sverige och flere utländska stater. Jag behöver i detta hänseende endast påminna om den diskussion, som härfordes vid 1882 och 1883 årens riksdagar angående handelstraktaterna med Frankrike och Spanien, och hurusom då bland skälen för bifall till dessa traktaters afslutande omnämndes de stora fördelar, som härigenom skulle beredas vår export, särskildt exporten af våra trävaror, dervid man mycket framhöll träförädlingsverken så i Sverige som Norge. Beträffande dessa traktater vill jag nu icke fästa mig vid de stora uppförfingar deras antagande för Sverige medfört genom minskade tullinkomster, ärligen uppgående till hundratusentals kronor; man kan ej underlåta att å nyo fästa uppmärksamheten på det mycket sorgliga förhållandet, att vi genom dem fatt våra händer bundna och nu äro förhindrade att efter eget godtfinnande sköta vår inre hushållning och företaga de ändringar i vår tulltaxa, som vi kunna finna nyttiga och nödvändiga. Ständigt och jemnt förekommer det ock vid behandling af till Bevillnings-Utskottet remitterade motioner, att Utskottet ej kan tillstyrka bifall till de framställda förslagen, äfven om dessa befinnas fullt befogade, emedan traktathinder förefinnas. Med anledning af mitt yttrande om de till följd af traktaterna minskade

tullintraderna väntar jag den invändningen, att tulluppbörden sedan deras afslutande alltjemt stigit. Jag medger förhållandet, men påstår att traktaterna ej ensamt verkat detta; flera faktorer hafva dertill samverkat. I första rummet torde den alltjemt växande tulluppbörden härröra från den inom landet ständigt ökade konsumtionen, hvilken visserligen ej alltid håller jemna steg med tillgångarna, och vidare från de höjda tullsatserna på våra förnämsta kassaartiklar, socker, kaffe, tobak och sprit. Jag vill tillägga, att jag för min ringa del omöjligen kan sätta en sådan tullpolitik högt, som går ut på att genom låga tullsatser uppmuntra och befordra importen af lyx- och öfverflödsvaror, hvarigenom arligen många millioner kronor onödigtvis utgå ur landet.

Hvad som är hårdast och nästan förefaller mig grymt vid dessa traktater är att de innehålla bestämmelser, som äro till stor skada för vår industri, utan att vara till gagn för det land, med hvilket traktaten är afslutad. Detta visar sig särskildt i afseende a artikeln: redskap och maskinerier. Traktaten med Frankrike innehåller den bestämmelse, att dessa artiklar skola här i landet vara tullfria; men Frankrike har deraf föga nytta, ty importen deraf från detta land uppgår för år 1883 till endast 143,000 kronor, medan totalimporten deraf stiger till 9 millioner kronor. Då vi på grund af traktaten måste lemna tullfrihet för hela importen af dessa artiklar, hvaraf det mesta kommer från England och Tyskland, är det naturligtvis ytterligt svårt för våra mekaniska verkstäder att kunna existera och konkurrera med utlandet på vår marknad, särdeles som dessa verkstäder vid export af sina tillverkningar till utlandet nästan öfverallt mötas af tullar; och framför allt är detta händelsen i Frankrike, der tullen på jernindustriens alster är så hög, att den i många fall nästan gränsar till förbud. Jag kan i detta hänseende nämna, att tullen på stångjern, således en råvara eller ett halffabrikat, efter senaste traktatens afslutande beräknades till 20 å 30 procent af varans värde.

Herr Cöster nämnde vidare angående traktaterna, att vi hade större fördel af handeln med Frankrike än Frankrike hade af handeln med oss, och till stöd härför anförde han, att värdet af vår export till Frankrike med åtskilliga millioner kronor öfversteg importen derifrån hit. Han har hemtat dessa uppgifter från Sveriges officiella statistik och har således allt skäl för sin uppgift, men jag vågar påstå, att i detta fall är statistiken missledande. Våra exportartiklar på Frankrike äro hufvudsakligen trä, jern och hafre, och dessa varor äro af beskaffenhet att icke tala vid någon omlastning och gå således i allmänhet direkt från Sverige till Frankrike, ofta i hela laster, samt äro de följaktligen alltid upptagna uti våra exportlistor på detta land.

Men mycket annorlunda är förhållandet med importen från Frankrike. Vi hafva visserligen direkt kommunikation med några franska hamnar, såsom Marseille, Cette, Bordeaux, Hävre och Rouen, men en stor del af importen från detta land går hit indirekt, nemligen öfver England, Norge, Danmark och hufvudsakligen Tyskland. De finare modevarorna, som komma från Frankrike, såsom sammet, siden, spetsar, band, plymer, blommor, bijouteri- och galanterivaror samt s. k. pariser-gods, gå i allmänhet på jernväg till Lübeck och Hamburg och deri-

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

*Angående
införande af
spannmålstullar.*
(Forts.)

från på ångbåt till Sverige. Denna mycket värdefulla import är icke upptagen uti importen från Frankrike, utan ingår uti importen från de länder, derifrån varorna skeppats hit. Om man hade reda på värdet af hela den verkliga importen från Frankrike, så tror jag, att den skulle visa helt andra siffror än de nu angifna.

På tal om statistiken vill jag påvisa en annan missvisning af densamma. Herr Waldenström nämnde i går, såsom bevis på den stora qvantitet höstsäd som odlas i vårt land, att exporten af mjöl förlidet år var ganska stor och uppgick till många millioner kilogram. Deri hade han aldeles rätt. Statistiken visar, att under förra året exporten af hvetemjöl uppgick till 6,850,000 kilogram och af rågmjöl till 4,073,000 kilogram; men jag tror icke att han eller någon annan vågar påstå, att allt detta mjöl var af svensk spanmål. Den hufvudsakliga exporten af hvetemjöl har varit från Malmö, år 1883 icke mindre än 5 å 6 millioner kilogram. Men Malmö är på samma gång den ort inom vårt land, till hvilken den största importen af hvetegerum, och är det således mer än antagligt, att det exporterade hvetemjölet till stor del utgjorts af utländskt hvetegerum, här förmalet. Det från Malmö exporterade hvetemjölet går, det känner jag särskildt till, dels till England, dels till Norge, och af exporten till Norge sändes ej så obetydligt öfver Trondhem till Sverige igen. Det inträffar således det egendomliga med denna vara, att den först står i statistiken upptagen såsom hvetegerum, som utifrån införts till Sverige, sedermera såsom hvetemjöl utfördt från Sverige till Norge och slutligen såsom hvetemjöl derifrån infördt till Sverige. Dessa anmärkingar kunna naturligtvis icke läggas någon till last, ty statistikens uppgifter äro ju i och för sig rigtige, men onekligen äro de missledande i afseende på importen till vårt land.

Jag ber nu att få något yttra mig angående min uppfattning rörande spannmålstullars inflytande på den arbetande klassen. Bland de många skäl, som anföras mot spannmålstullar, förekommer allmänast det, att man ej bör fördyra brödet för arbetaren och derigenom försvåra hans ställning, och detta skäl bör naturligtvis väga mycket och skulle vara i saken afgörande, om det kunde sägas vara grundadt på verkliga förhållanden. Men jag tror icke att det så är. Jag är fullt förvissad om att en hvar i denna Kammare lifligt deltagit för den arbetande klassen, och kanske icke minst de, som minst tala derom, och säkerligen vill ingen af oss vara med om sådana lagstiftningsåtgärder, som skulle kunna bidraga dertill, att den arbetande klassens ställning blefve tyngre än hvad den nu ofta är. Men innan man såsom tillförlitligt antager det myckna ordandet om brödets fördyrande och om arbetarnes genom spannmålstullars införande försämrade ställning, tror jag att man bör göra klart för sig om verkliga spannmålstullar, så låga som de nu föreslagna, kunna medföra en sådan verkan, och om de icke till äfventyrs snarare skulle kunna verka i den rigtningen, att arbetarens ställning genom dem blefve betryggad och förbättrad i stället för motsatsen. Den närmaste orsaken till nu föreliggande förslag är, det veta vi alla, landtbrukets betryck. Och detta betryck åter har, delvis åtminstone, sin orsak i den öfverväldigande konkurrensen från utlandet. Med de föreslagna tullsatserna afser man icke att skaffa statsverket förökade

inkomster, ty sådana behövas icke för närvarande — förslaget innebär, som bekant, äfven nedsättande af tullen å kaffe, socker m. m. —; man afser endast att något hämma och begränsa den stora importen af spannmål från utlandet och derigenom boreda en lättare afsättning för, och bättre, fastare och jemnare pris på det svenska jordbrukets alster, och sålunda höja vår modernäring från det betryck, hvarunder hon så länge lidit. Man afser också, jag vågar säga det, oakadt hvad derom i går yttrades från statsrådsbänken, att ingjuta mod och förtröstan hos dem, som egnat tid, krafter och penningar åt landtmannanäringen, och hvilka nu förtvifla. Den hjälp man sålunda lemnar landtbruket skall verka på hela samhällskroppen. Det ekonomiska tillståndet hos landtbefolkningen, det må vara godt eller dåligt, återverkar alltid och omedelbart på städernas invånare, på handel, handtverkerier och fabriker, ja, på hela vårt näringslif, och således äfven på arbetsklassen.

Är landtbrukarens ställning god, så kan han i sitt arbete använda många armar och väl aflöna sina arbetare; han blir då ock en säker och ständig afnämare af en mängd artiklar, som handeln och industrien utbjuda och hvilkas anskaffande och framställande gifver arbete och bröd åt stora skaror. Är åter landtbrukarens ställning dålig, så inträffar ett motsatt förhållande. Han måste då göra inskränkningar på alla områden, han måste minska sin arbetspersonal samt kanske till och med afskeda flertalet af densamma, hans köpförmåga är tillintetgjord, och detta i sin ordning verkar förlamande på handel och industri. Industriens män måste, då afnämare fattas, inskränka sina tillverkningar samt nedsätta arbetstiden och arbetslönerna för sitt folk; de måste arbeta på lager, som det heter, så länge detta kan bära sig, och slutligen kanske helt och hållet upphöra med sina tillverkningar. Och då inträffar att den svåra och tryckta ställningen på landet och för landtbruksarbetarne blir delad af städernas och industriens arbetare; det blir då en gemensamhet i den dåliga tiden, liksom förut i den goda. Har man sanningen häraf klar för sig — och för mig synes den vara uppenbar — så kan jag icke fatta talet om att införandet af dessa föreslagna spannmålstullarne skulle vara till skada för arbetarne. Hvad arbetaren hufvudsakligen behöfver, är *arbete*; har han detta och därför en skälig aflöning, så är han i allmänhet nöjd och belåten med sin verld och bryr sig då föga om tullpolitiken samt mycket annat, som andra personer anse för honom så angeläget. Man talar om brödets fördyrande genom spannmålstullar, men, mine herrar, dyrheten på brödet, liksom på allt annat, beror icke på om det kostar så och så många öre per skålpund eller stycke, utan på tillgången af bytesmedlet penningar, och erkänns måste ju att hvarje pris, om än aldrig så lågt, dock kan finnas för dyrt eller högt, om nemligen den köpande ej har medel nog att tilllösa sig varan, vore priset än så billigt, och manne det skulle vara till gagn för arbetsklassen, om en stor del af våra allmännaste förnödenhetsartiklar, såsom spannmål, kött, smör, väfnader, jern och andra artiklar, som äro föremål för tillverkning inom landet, kunde i utlandet produceras och hit införas för pris betydligt, kanske till hälften, understigande de nu här gällande? Nej, visserligen icke,

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

såvidt jag kan förstå, ty närmaste följden häraf skulle blifva den, att alla, som här i landet egnat sin verksamhet åt framställandet af dylika varor, skulle nödgas upphöra med densamma samt afskeda sina arbetare, hvilka derigenom, i saknad af anställning, skulle hemfalla åt nöd och elände, de och deras familjer.

Då jag hysar den uppfattningen, att från statsmakternas sida något nu måste göras till afhjelpande af landtbrukarens betryckta ställning; och då jag är öfvertygad om att landtbrukets, vår modernärings, bestånd välgörande återverkar på hela vårt näringslif, och att således hvad som göres till förmån för landtbruket äfven kommer öfriga näringar och hela vår arbetande befolkning till godo, samt då slutligen, efter mitt begrepp, de nu föreslagna tullsatserna skulle lända till gagn för jordbruket, derigenom att en lättare afsättning och bättre pris för landtmannens produkter sålunda skulle vinnas, så tvekar jag icke att gifva min röst för det föreliggande förslaget.

I afsigt således, Herr Talman, att bereda fördelar åt så väl jordbruket som öfriga näringar samt derigenom jemväl åt den arbetande klassen yrkar jag bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Olsson i Ättersta instämde med Herr Lönegren.

Herr Jakobson: Då denna diskussion börjar arta sig till öppen votering, kan jag icke underlåta att yttra några ord för att till protokollet få närmare angifven min ståndpunkt i en fråga af så stor vikt som denna, hvars utgång kommer att utöfva ett stort och viktigt inflytande så väl på vår industri som på vårt jordbruk, hvilka båda äro med hvarandra sammanknippade och af hvarandra väsentligt beroende. Något motstycke till landtbrukets nuvarande tryckta ställning kan historien säkerligen icke uppvisa, och jag skall tillåta mig att ur det hvardagliga handelslifvet anföra ett exempel på svårigheten för landtmannen att få afsätta sina spanmålsprodukter.

Jag besökte för någon tid en småstad med en befolkning uti och dens omedelbara närhet af ungefär 7,000 personer. Vid mitt besök på en spanmålshandlandes kontor inkommo i sällskap med hvarandra tvenne landtbrukare för att få sälja spanmål. Medhafda prof af spanmål förklarade köpmannen vara af fullgod beskaffenhet, men kunde han det oaktadt deraf ej köpa något. Då nu dessa landtmän förut förgäfves besökt de 2:ne andra spanmålshandlandena på platsen i och för samma ändamål, och då de hade ett verkligt stort behof af att i penningar realisera något spanmål, så säger den ena till köpmannen, på hvilkens kontor, som jag förut nämnt, vi nu befunno oss: »Allvarsamt taladt, kunna vi inte till något pris få sälja åtminstone de 2:ne enbetslars råg vi hafva med oss?» Då nu grannlagenheten naturligtvis bjöd köpmannen att ej allt för mycket missbjuda, föredrog han, såsom hederlig köpman, hellre att säga nej.

Då enda resultatet för desse landtmän sålunda blef att på köpmannens magasin tills vidare insätta det lilla quantum spanmål de hade med sig, så torde man kunna tänka sig med hvilket vemod de foro hem. Häraf kan man också finna, att det är alldeles riktigt hvad den ärade talaren Herr Grefve Sparre sagt, nemligen: att man ej kan

sälja ens en kappe råg. Ty det exempel jag nu omnämnt bör väl anses med ett sådant påstående liktydigt.

Jag vill då således påstå, att affärsställningen nu verkligen blifvit sådan, att historien icke dertill kan uppvisa något motstycke, ty hittills har det åtminstone aldrig inträffat att den, som haft spanmål till afsalu, icke kunnat sälja densamma, åtminstone till moderata pris.

Under det nu våra landtmän, såsom jag nu gifvit exempel på, omöjligen — ej ens till något pris — kunde realisera sina produkter, beder jag att få med följande erinra, huru hejdlös importen af utländsk spanmål oafbrutet äfven då pågick.

Omedelbart efter ofvannämnda tillfälle utkommen på gatan, träffade jag en af de öfrige köpmännen på platsen och fick då af honom höra, att han var på väg till jernvägsstationen för att se och emotaga en stor råglast. Han hade nemligen åtta jernvägsvagnar, lastade med rysk råg, ankomna. Hvad var naturligare, än att jag, på grund af hvad nyss inför mina ögon passerat, var intresserad af att höra priset på densamma. Han svarade mig då, att den på platsen stod honom i 90 öre pr 20 skålpund. Jag följde då med för att se på varan och fick se, hvad jag förut icke kunde ana, en mycket oren vara, hvaraf minst tio procent skulle gå bort i rengöring, hvadan rågen sedan kostade köpmannen 1 krona pr 20 skålpund.

När rågpriset på denna plats strax förut varit för fin-fin vara 82 öre pr 20 skålpund, hade dock dessa landtmän nu säkert varit benägna att sälja för till och med 75 öre pr 20 skålpund. Häraf då den omständigheten, att mjölpriset visst icke står i rätt förhållande till det svenska rågpriset; hvadan man också allmänt hör talas om att brödet, till exempel i Stockholm, icke är billigare än under vanliga förhållanden. Detta därför, att den utländska varan är väsentligt mycket dyrare än den svenska.

Huru kommer det sig då, att spanmål inköpes från utlandet och att för den utländska varan betalas ett så mycket högre pris än för den svenska?

Skälet härtill hafva vi ofta hört, och det ligger onekligen deri, att då för de mera producerande länderna, genom skyddstullar i flera mäktiga och stora europeiska stater, såsom Tyskland och Frankrike med flera, ett stort hinder uppstått att dit oafbrutet exportera, de nu mer än förr på allvar måste söka sin marknad här, och då genom de nu mera till buds stående utvecklade kommunikationsmedlen inga afstånd utgöra hinder, hvilket också är att för framtiden beräkna, lemnas uppköparne här i landet de mest fördelaktiga vilkor, dock mera på betalningstidens än prisbillighetens bekostnad.

Nu har man hört talas om att vi landtmän icke sköta vårt jordbruk såsom sig bör. Jag ber då att få erinra, att den som velat följa med sin tid och så vid jordbruket gjort nämnvärda förbättringar i odlingar eller täckdikningar, men möjligen derpå för framtiden dragit vexlar, d. v. s. därför åsamkat sig skulder, hvilket ju ty värr är ganska vanligt, han får bittert ångra det; ty någon valuta eller ersättning därför har man beklagligen nu mera icke att vänta sig. Och sorgligt att säga, så har den landtman, som följt gamla slentrianen, d. v. s. ej gjort de ringaste påkostnader, och för öfrigt skött sitt jordbruk, ja

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

man må säga på rent knussel, sin ställning jemförelsevis mycket bättre.

Jag har äfven hört från flera håll, ja, till och med från högsta ort, anmärkas, att hvad göra skyddstullar, då samma beklagliga tillstånd, som här, råder öfver alla landsändar t. o. m. i hela världen. Men då frågar jag, huru förklara detta? Vi veta att importen af varor till vårt land under de senaste tio åren till och med 1883 öfverstiger exporten i genomskärning med några och fyratio millioner kronor årligen, hvilket belopp dock betydligt öfverstiges nu de tvenne senaste åren. För dessa några och fyratio millioner måste vi lemna någon valuta och måste således exportera motsvarande belopp i guld. Förhåller det sig nu så, nemligen att alla stater proportionsvis exportera en viss mängd guld årligen, så frågas: hvart hamnar det? Måne i Öster- eller Vesterhafven?

Att detta dock icke är händelsen, nemligen att alla stater hafva det så illa att de importera mer än de exportera, det har förut i dag af min granne till höger, Herr Svartling, tydligen bevisats; ty bara af spanmål har i Tyskland sedan tullens införande derstädes 1879 exporten så ökats, att den med betydliga belopp öfverstiger importen, churu, hvad som också är fullständigt adagalagdt, importen före spanmålstullens införande årligen mer och mer betydligt öfverstige exporten från detta land. Häraf ser man ohållbarheten i dessa yttranden från frihandlarnes sida.

Jag skall nu be att få nämna något om, huru näringarna, industri och jordbruk hänga tillsammans med och äro beroende af hvarandra. Jag mins mycket väl från min barndom, huru våra förfäder, t. ex. i Bergslagen der jag är född, nemligen i en församling af Östergötlands län, längst i nordvest belägen, uppfattade affärsställningen, då moder-näringen jordbruket var i sämre eller bättre omständigheter.

Denna befolkning idkade alls intet jordbruk på den tid jag nu hänsyftat, utan hufvudsakligen svartsmide, bestående af spik, söm och liar. Dessa varor uppköptes af någon bland individerna mera affärsvan och företagsam, hvilken sålde dem på rätt aflägsna håll, synnerligast på marknader i städerna. Då en sådan köpman kom hem från en marknadsresa, så var det vanligt att grannarne rundt omkring på första helgdag derefter besökte honom för att få någon notis om hur marknaden på aflägsnare håll tog sig ut. De hade inte då som nu att tillgå tidningar och alla andra bekvämligheter. Hvad som då i första rummet upptog dessa bergslagsbors uppmärksamhet var spanmålsmarknaden, emedan, som jag förut nämnt, de icke idkade i den tiden något jordbruk för sädesodling, utan endast rotfrukter och hufvudsakligen potatis.

Ehuru nu således de skulle köpa sin spanmål, så när denne köpman kom hem och berättade att till exempel rågen stod lågt i pris, så beklagade de sig på det högsta, ty då kunna vi, som de sade, hvarken få betaldt för vår vara och, — inträffade å nyo sämre konjunkturer för jordbruket — ej ens hafva utsigt att få sälja. Deremot, steg spanmålen i pris, ansågos bättre tider vara i annalkande. Häraf kan man finna, att jordbruket i alla tider varit en regulator för de andra näringarna, och så är fallet äfven nu och förblir det också.

Om arbetarnes ställning till denna fråga har här så mycket talats, och skulle jag äfven gerna vilja vidröra detta, om ej Kammararen vore nu i sena timmen så uttrötad. Jag måste därför afstå derifrån.

Då arbetarne hafva ett stort behof af skydd för sitt svenska arbete, och arbetsgifvarne för sina produkter, så ber jag, Herr Talman, att i dessas och fosterlandets sanna intresse få yrka bifall till Bevillnings-Utskottets betänkande.

Herr Anderson i Tenhult: Då så många skäl för antagande af Utskottets förslag här blifvit anförda, att jag för min del icke har någonting att tillägga, och då så många instämt med en del af de många talare som förut haft ordet, att diskussionen i denna fråga numera kan liknas vid en öppen votering, skall jag för min del inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag. Jag gör detta yrkande så mycket hellre, som jag från min hemort fått emottaga en mängd adresser och petitioner, försedda med flere hundra namnunderskrifter och hvori tullskydd begäres. Senast i går fick jag ett telegram från ett folkmöte i Nässjö, hvori uttalas den åsigten, att tullskydd är alldeles behöfligt icke allenast för jordbruket, utan äfven för industrien.

Jag skall icke upptaga Kammararens tid längre, utan ber endast, som jag nämnde, att få förena mig med dem, som yrkat bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Lundberg: Då den af Bevillnings-Utskottet föreslagna tullafgift å hvad för lifsuppehälle är nödvändigt komme att utgöra en för statsverket alldeles obehöflig beskattning, som till tvifvelaktig eller osäker förmån för egare af jord skulle drabba alla och väl i synnerhet de fattigare, hvilka måste köpa sin brödföda, och då jag icke kan finna ådagalagdt eller öfvertygats derom, att en sådan tullafgift är för rikets välgång nödig eller skulle blifva i nationalekonomiskt hänseende nyttig, anser jag för min del, särskildt med afseende å gällande handelsbestämmelser mellan Sverige och Norge, Utskottets nu föreliggande förslag icke böra antagas.

Herr Villh. Carlson: Jag undrar icke på att rop på proposition nu börja höras, och äfven jag skulle hafva förenat mig i en sådan önskan, om jag icke, efter att i trenne dagar stillatigande hafva lyssnat till de 100 talare, som före mig haft ordet, ansett också mig ega någon liten rättighet till herrarnes uppmärksamhet. Dock skall jag söka fatta mig så kort, som det med hänsyn till frågans beskaffenhet är möjligt.

Jag är fullkomligt öfvertygad derom, att så väl de ärade talare, som uppträdt för bifall till Utskottets förslag, som de, hvilka yrkat afslag å detsamma, äro lika mycket besjälade af fosterlandskärlek, den ene som den andre, och att man för den skull icke bör betrakta de olika meningarna såsom fiendtliga hvarken mot hvarandra, mot samhället eller mot landet. Orsaken hvarför vi komma till olika slut i frågan är väl den, att vi utgå från olika synpunkter. Jag ber först att rörande tull på spanmål få säga, att den frågan visst icke är af

*Angående
införande af
spanmålstullar.*
(Forts.)

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

den genomgripande beskaffenhet, som man här velat framhålla; och jag grundar detta påstående bland annat på min egen erfarenhet. För 15 år sedan började jag en fabrikation här i Sverige, hvilken var den första i sitt slag, och jag hade således endast att kämpa med den utländska konkurrensen. Jag måste därför alltid vid uppgörandet af mina kalkyler taga i betraktande, huru priset å fabrikatet med tillägg af tullen stälde sig från utlandet. men vågade aldrig sätta mitt pris till samma belopp som det, hvartill det utländska fabrikatet, inklusive tullen, uppgick. Ty med den kända bonägenhet vi svenskar hafva att mera älska utländskt än svenskt arbete. måste jag naturligtvis sätta prisen icke oväsentligt lägre än de utländska för att kunna täfla med det utländska fabrikatet. Då jag sålunda hade haft denna verksamhet i 4 å 5 år, hvad hände då? Jo, jag fick en konkurrent inom landet. Då var det icke längre fråga om huru jag skulle kalkylera för att täfla med den utländska konkurrenten, utan nu måste jag äfven göra mina beräkningar gent emot den inländska. Denne senare konkurrent blef ett medel dertill att jag måste sänka prisen så lågt som möjligt för att kunna få någon behållning. I förhållande till det utländska fabrikatet spelade tullen sålunda icke någon synnerlig roll. Jag tror att med tullen på spanmål har detta någon likhet. Tull är tull och verkar såsom sådan på så väl landtmanna-produkter som fabriksalster. Tullen på spanmål skulle hafva till följd en lifligare konkurrens inom landet. Men priset stiger icke i samma proportion som tullen, det är min lifliga öfvertygelse.

Jag tror att de som önska denna tull icke böra hängifva sig åt den sangviniska förhoppningen, att det skulle blifva för dem synnerligen bättre, om tull på spanmål infördes. Lika litet tror jag att de, som frukta för denna s. k. svält-tull, hafva något berättigande till denna sin fruktan, ty konkurrensen inom landet kommer ovilkorligen att blifva större och starkare, hvarigenom prisen hållas nere. Frågan om tullen på spanmål står i samband med tullsystemet i dess helhet. Jag ber därför att derom få yttra några ord. Jag läste i går afton i en tidning under rubriken: Referat från Riksdagen. Vid slutet af ett referat fann jag inom parentes följande ord: *lifligt bifall*. Jag tänkte då att jag måste se efter hvad den ärade talaren anfört, som kunde framkalla ett så lifligt bifall. Jag fann då att en representant från Norrland bland annat anförde följande: Tro protektionisterna verkligen att en vara köpes för penningar? Nej, en vara köpes med en vara. Norrländingen köper med sitt trä. Nu vill man i södra och mellersta Sverige ej hafva detta trä. Men hvarför då hindra norrländingen i hans varuutbyte med främmande folk, som vilja taga hans trä i utbyte mot säd? Och vidare, det fins ett annat sätt att åstadkomma jemvigt mellan landets produktion och konsumtion. Man behöfver endast exportera en fjerdedel af landets befolkning!

Så långt visste jag icke att frihandeln fört oss, att vi handla med folk, men väl vet jag att tusental af landets starka söner och döttrar, af brist på tillräckligt arbete och nödig bergning, lemnat fäderneslandet för alltid. Om det nu var särskildt detta yttrande, som framkallade så lifliga bifall vid denna nyhets framställande i Första Kammaren, känner jag icke, men på mig gjorde den ett sorgligt in-

tryck, ty ett land fattigt på folk är fattigt på allt. Hvad meningen härmed varit lemnar jag helt och hållet åt sagesmannen att sjelf förklara. Jag ber dock att få antaga hans påstående, att en vara icke köpes för penningar, utan att handeln folken emellan i verkligheten är varubyte. Huru ställer sig nu vårt varuutbyte med de af våra grannländer, med hvilka vi stå i kommersiell förbindelse? För att spara herrarnes tid, har jag deröfver gjort upp en statistisk tablå för 1883, ur hvilken jag vill uppläsa endast några siffror i jemna tusental. Det framgår häraf, att importen från Norge har utgjort 20,837,000 kr., då det tagit varor af oss för endast 9,217,000 kr.; Finland har sändt oss för 7,185,000 kr., men hade icke fått varor för mera än 5,077,000 kr.; Ryssland har sändt oss för 25,474,000 kr., men har endast tagit för 3,193,000 kr.; Danmark har sändt oss varor för 56,698,000 kr., men tagit af oss endast för 32,186,000 kr.; Tyskland har tillsammans sändt oss varor för 99,799,000 kr., men tagit af oss blott för 27,616,000 kr.; England har tagit från oss varor till ett belopp af 128,574,000 kr., men lenmat oss för 85,904,000 kr.; Frankrike har tagit varor af oss för 31,287,000 kr. och sändt oss för endast 7,621,000 kr. Italien har sändt oss för 1,306,000 kr. och tagit från oss för endast 790,000 kr. och norra Amerika har sändt oss för 9,481,000 kr., men endast tagit af våra varor i utbyte för 339,000 kr. Som häraf synes, göra vi årligen en betydlig förlust på varuutbytet med våra grannländer, som jag framdeles närmare skall belysa. Hvad vi förtjena på England och Frankrike, förlora vi ensamt på Tyskland.

Nu uppstår frågan, om det är sant att varor utbytas med varor, hvilka varor skola vi väl gifva dem med hvilka vi byta? Skicka vi t. ex. vår hafre till Frankrike, så säga landets styrande män: »vi skola taga emot eder hafre, men ni fän erlægga en tull af 1: 50 per tunna». Sända vi vårt trä till Tyskland, så heter det: »vi taga icke emot eder vara, förrän ni erlagt den bestämda tullen», och sända vi våra åkerbruksredskap till Ryssland få vi samma svar. Det blir således en betydlig differens på det, som vi hafva att gifva, och det, som vi taga emot, och hvarmed skola vi betäcka denna differens? Enligt min tanke måste vi gifva guld i stället, då de icke kunna taga emot våra fabrikat, men guld växer icke i våra berg och därför måste vi sända obligationer, och dessa obligationer löpa med ränta.

Om man nu gör ett litet sammandrag för en tidsrymd af 30 år, hvad finna vi då? Först vill jag dock nämna, att vårt varuutbyte med utlandet under åren 1846—1855 stälde sig så, att vi egde en fordran på 25,628,000 kronor. Nu säger man möjligen, att differensen mellan denna tid och nu i afseende på debet och kredit beror på olika beräkningar. Men som jag gjort beräkningarne efter samma grunder för år 1884 som för år 1846, så måste resultatet blifva riktigt. 1855 hade vi, såsom nämndt, en fordran på 25,628,000 kronor, och då borde man väl, i anseende till de stora framsteg vårt land gjort, ha orsak att under derpå följande år vänta ett ännu gynsamare resultat. Men så är icke fallet. Jag vill endast nämna, att differensen på vårt varuutbyte för åren 1876—1883 gör en liten summa af 470,440,000 kr. till vår nackdel och för åren 1856—1883 utgör den 781,657,000 kr. Jag tror att denna siffra bör mana en

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

hvar, som verkligen vill sätta sig in i saken, att fråga sig sjelf: måtte vi äro på rätt väg eller måtte vi icke behöfva se oss om efter någon annan och bättre? Dertill kommer att, förutom den ogynnsamma ställning, hvori vi komma till våra grannar, derigenom att de neka taga emot våra varor, vi hafva en statsskuld, som år 1884 uppgick till 230,000,000 kronor och annuiteten på denna skuld gör ungefär 11 $\frac{1}{2}$ millioner. Dessutom utgör allmänna hypoteksbankens skuld 297 millioner och hypoteksföreningarnes omkring 70 millioner, eller tillsammans 367 millioner, och annuiteten på dessa lån utgör, beräknad efter 5 procent, mer än 18 millioner kronor. Lägges dertill de förutnämnda 11 $\frac{1}{2}$ millioner plus differensen på vårt varuutbyte, så tror jag ingen skall anse vår ställning vara synnerligen lysande.

Man har talat om den ofantliga nationella vinsten under dessa trettio år. Jag har sökt få reda på denna vinst, men jag har icke lyckats. I stället har jag funnit en annan tillförlitlig gradmätare för bedömande af det ekonomiska välståndet i landet, nemligen fattigvårdsstatistiken. År 1860 uppgick antalet personer, som lågo fattigvården till last, till 133,000 och kostnaden för deras underhåll till 3,360,000 kr. Men år 1882, således endast 22 år derefter, hade siffrorna sprungit upp till 224,400 understödstagare och kostnaden för deras underhåll till 8,468,000 kr. Jag tror att denna gradmätare äfven kan hafva något att betyda, då vi se att fattigvården år efter år ökas både i afseende på antalet understödstagare och kostnaden; den senare har i det närmaste tredubblats.

Man har vidare sagt, att vi icke skola kalla oss frihandlare, ty vi äro i verkligheten redan protektionister, hvilket vi varit sedan 30 år tillbaka, enär vi nu hafva ganska höga tullsatsar på många artiklar. Jag har gjort en liten jämförelse mellan 1845 och 1882 års tulltaxa, men jag finner nu icke reda på denna tablå. Jag får därför bedja herrarne sjelfva se efter huruvida ej 1882 års tulltaxa verkligen kan i förhållande till 1845 års kallas en frihandelstulltaxa, ty de små tullsatsar, som 1882 bestämdes, äro, jämförda med dem af år 1845, icke mycket att tala om.

För min del tror jag att, om i det skede, hvaruti frågan nu befinner sig, tull på artikeln spanmål skulle bifallas, så hade vi endast tagit ett halft steg, och icke det ens. Vi hafva nemligen hört från trovärdigt håll, att våra utländska traktatsförbindelser lägga väsentligt hinder i vägen för förändringar i tulltaxan, hvad beträffar industri-föremål; ingenting kan därför göras på länge för att befria oss från traktaterna. Om vi således lemna frågan i regeringens händer, så hyser jag det fulla förtroende, att en utredning snarast möjligt kan vara att vänta för att för Riksdagen framläggas, möjligen nästkommande år, en utredning grundad på en ordentlig plan, en bas, på hvilken vi kunna bygga, jag menar differentialtullsystemet.

Inte ingenting är så vanskligt som ofta återkommande förändringar i tulltaxan. Det är ett farligt experiment att göra förändringar deri; det leder till osäkerhet och förlamning af handel och industri.

Nu skulle jag bedja att till hvad jag förut yttrat rörande den vinst, som skördats på de sista 30 åren, få framställa en reflektion, som kommer nästan omedvetet, och det är den: hvar hafva vi nu vårt

forna borgarestånd? Vi hafva visserligen ännu borgmästare, en del i denna Kammare till och med, men det egentliga borgerskapet, som var en burgen och idog fosterlandsälskande corps, den har blifvit förbytt till näringsidkare, som föra ett tynande lif, och hvars svaga handelshus man i dessa dagar icke mycket skattar. Jag tror, att denna de sista 30 årens vinst icke är mycket att prisa, och jag önskar af innersta hjerta, att en förändring kunde ske. Jag har den uppfattning, att det är regeringens pligt att se till, icke blott att tillräckliga medel finnas i statskassan för bestridande af nödiga utgifter, utan äfven att tillse, i hvilket förhållande landets ekonomiska ställning står till andra länders. Jag tror, att detta både kan och vill regeringen undersöka, och att det icke skall dröja länge, förrän den framkommer med ett förslag till förbättringar i denna väg.

Mine herrar! Tiden är långt framskriden. Jag får tacka för den uppmärksamhet, som blifvit mig egnad; och då yrkande om återremiss icke kan lända till någon nytta, vill jag icke framställa något yrkande.

Herr Ekdahl: Jag ber att få tillkännagifva, att jag icke är idkare af jordbruk eller industri och sålunda oberörd af föreliggande fråga, och, såsom jag förut här omnämnt, är jag icke heller någon vän af tullar på lifsmedel. Jag vill äfven meddela att jag mottagit skrivelser rörande denna fråga från två inom min valkrets hållna möten. Vid det ena som hölls i Södertelje uttalade sig 13 personer för och 16 emot spanmålstullar, och segrade den senare äsigten vid framställd proposition. Det andra mötet hölls af nykterhetsvännerna i Vaxholm, som, förutom annat, äfven uttala sig i samma syfte. Det är sålunda icke allenast i dessa mötesmajoritetens utan äfven i mitt eget enskilda intresse att de nu föreslagna tullsatserna blifva afslagna.

Men fränsedt dessa intressen och i betraktande af det svåra betryck, hvaruti jordbruket och synnerligast näringarne befinna sig, och då efter Bevillnings-Utskottets uttalande i sitt betänkande, det torde vara fäfängt att kunna få några industritullar igenom, såvida icke spanmålstullar äfven beviljas, så anser jag i det allmännas intresse det vara nödvändigt att lemna bifall till det föreliggande förslaget. De skäl som tala härför äro förut i denna Kammare på mångfaldigt sätt framhållne, och deribland nyss af den ärade representanten på norrköpingsbänken Herr Lönegren, hvars anförande jag tillåter mig återopa, för att icke uppehålla Kammaren. Jag vill endast härvid tillägga, att då Bevillnings-Utskottet sagt, att om de föreslagna tullarna gå igenom, det ämnar föreslå nedsättning i tullen på kaffe och socker, så tror jag, att denna nedsättning kommer att fullt ersätta den förhöjning af spanmålsprisen, som möjligen kan blifva en följd af tullen, och hvarigenom sålunda någon ökad skatt icke kommer att drabba arbetaren.

Man har sagt, att om vi sätta tull på de varor, som importerats från England, så skall England sätta tull på de varor, som vi exportera dit. Jag tillåter mig erinra, att andra länder, som exportera mycket till England, t. ex. Ryssland och Nord-Amerika, hafva höga tullar på varor som från England importerats, ja, Ryssland har till

*Angående
införande af
spanmålstullar.*
(Forts.)

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

och med på sista tiden icke allenast betydligt höjt sina tullsatser utan äfven infört tull på en så nödvändig artikel som stenkol. England har dock icke satt tull på de varor, som dessa länder dit utfört. Skulle det då sätta tull på hvad ett så litet land som Sverige lemnar, om vi pålade mätliga tullar på derifrån importerade industrialster? Jag tror ej att vi för den skull hafva sådant att befara.

En annan sak är likväl att i England ropet på spanmålstullar allt mer och mer tilltar, och, såsom förut här är yttradt äfvensom af tidningarne erfares, antogo de britiska jordbrukskamrarne i förgår efter grundlig öfverläggning med 28 röster emot 12 en resolution till fördel för importtullar på spanmål. Det kan således nog inträffa att England beslutar sig för spanmålstullar, men blifva de då säkerligen gällande lika för oss som för andra nationer, och utan afseende på hvad denna Riksdag beslutar om tull på deras industrivaror. Här har talats om den med Frankrike afslutade traktat, hvilken skulle ställa hinder i vägen för oss att bestämma våra tullsatser. Jag vill med anledning häraf erinra, att vid öfverläggningen om denna traktats antagande många Kammarrens ledamöter med mig påpekade de missförhållanden som deraf skulle uppstå. Tydligt påvisades att likställighet i tullsatserna de bada länderna emellan icke förefans, och att varor som härifrån infördes till Frankrike skulle draga mångdubbelt så hög tull som om samma artiklar infördes hit. Lyxartiklar af allehanda slag finge hit införas emot en högst obetydlig tull och den förmögne förskaffa sig sitt behof af champagne och andra viner emot en tull af 16 öre litern, under det att den obemedlade, om han använder brännvin, får erlägga en skatt till staten af 40 öre litern. Det påpekades äfven att traktaten saknade bestämmelse om hinder för Frankrike att lägga tull på hafre, som härifrån ganska betydligt döföres, men svarade traktatens anhängare att det icke behöfde sättas i fråga det Frankrike någonsin skulle åsätta tull på spanmål. Sådant har likväl nu skett, i det Frankrike lagt på hafre en tull af 1 1/2 franc för 100 kilo, och fråga är väckt om desammas höjande.

Såsom skäl för traktatens antagande anförde dess gynnare att den skulle lända till gagn för sjöfarten och trävaruexporten: deremot anfördes likväl och har sedermera besannats att några egentliga fördelar icke blifvit sjöfarten beredd genom traktaten, och förklara våra trävaruexportörer allmänt att de icke hafva den ringaste nytta af densamma. Fler personer som arbetade för traktatens antagande medgifva nu villigt, att det var en olycka för landet att den någonsin kom till stånd. Jag är i detta afseende af samma tanke samt skulle därför önska att den, så vidt sig göra låter, snarast möjligt blefve uppsagd. Jag vill nu emellertid icke härom eller i annat afseende göra något yrkande samt icke heller vidare upptaga Kammarrens tid.

Herr Magnus Jonsson: Som det är första gången under min riksdagsmannatid, som jag yttrar mig i en bevillningsfråga, så tror jag att herrarne icke upptaga illa, att jag nu uppträder. Jag skulle icke hafva gjort det nu heller, om jag icke, såsom herrarne måhända hafva sett af tidningarna, fått mig tillsända petitioner eller s. k. folkmötes-resolutioner från tvenne sågverk och ett jernverk.

Till följd deraf har jag ansett mig såsom deras representant skyldig att inför denna Kammare åtminstone omnämna att jag emottagit dem. Dessa petitioner äro uppsatta på folkmöten, samt undertecknade af cirka femhundra personer, som uttala sig mot spannmålstullar. Dessutom har jag äfven från ett par socknar mottagit resolutioner i samma syfte. Jag vill erkänna, att jag respekterar deras åsigt så långt som det är mig möjligt, och jag är fullt förvissad, att de mena lika ärligt och väl med sin anhållan att slippa dessa tullar, som de många andra hvilka i sina hemställanden påyrka att tull skall åsättas spannmål. Jag anser för öfrigt tiden icke medgifva, och jag eger icke heller förmåga att lemna fullständig utredning af de skäl, som dikterat mitt beslut i denna fråga, men jag ber att få tillkännagifva, att jag lutar mycket åt protektionismen. Detta har jag alltid gjort och tror äfven att jag fortfarande kommer att göra det. Men å andra sidan erkänner jag, att man äfven bör taga skälen emot en sådan åsigt i betraktande. Jag ber att först få åberopa de statistiska uppgifter, som af Herr Gunnar Eriksson under gårdagen blifvit lemnade, på det jag ej må behöfva upprepa dem. Han gaf derigenom tydligt tillkänna för denna Kammare, att Norrland står i en sådan ställning, att äfven jordbrukaren der skulle under nuvarande förhållanden till betydlig del få betala denna tull genom de stegrade sädesprisen. Men om jag blott vore säker att genom tullen vunnes den åsyftade verkan och den verkan, som jag önskar, nemligen att derigenom kunna få reciprocitet från andra länder, skulle jag, hvad beträffar oss norrländingar, vara nöjd med att vi underkastade oss denna tunga, huru känbar under nuvarande förhållanden den än vore, med hela landets väl för ögonen. Jag hyser också en annan åsigt, och det är att jag finner icke opinionen inom Riksdagen vara fullt bestämd för tullen på spannmål. Jag tror att det blir en mycket liten majoritet antingen för eller emot och det skulle kunna hända att, om nu tullar åsättas, de komme att tagas bort om ett och annat år härefter. Det är något som jag tror skulle förrycka näringar, handel och industri såväl som jordbruket mer än om man skulle fåla tiden och tillse hvad som skall göras. Och jag skulle tro att, om det skulle fortfara som det nu går, så skall oppositionen mot det system, hvilket hittills följts, göra sig allt mera kraftigt gällande. Då jag säger detta, vill jag icke säga att denna opposition skall komma som en storm från jordbrukaren, utan den tid kommer nog snart, om vi skola fortgå på denna vägen, att det blir de arbetande klasserna, som herr Gustafsson talat om och tyckes vilja göra sig till målsman för, som komma att begynna den. Jag är rädd att för dessa, då de börja sakna arbete, blir ställningen sämre än om de skulle betala några öre mera för tunnan af spannmål.

Det är just ingen heder för mig att tala om, men jag får väl underkasta mig det förakt, som därför kan komma att drabba mig, att jag nemligen är en af dem, som sökt arbete men icke kunnat erhålla sådant. I min ungdom sålde mina föräldrar sin gård och begåfvo sig till det förlofvade landet, till Amerika, och lemnade mig som en fogel på qvist. Jag var icke i behof af arbete för att lifnära mig, emedan jag hade föda hos föräldrarne, till dess de reste från hemmet, men jag var van att arbeta från min barndom, emedan jag trif-

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Angående
inforande af
spannmålstullar.
(Forts.)

des icke väl utan sådant, derföre gick jag ut och sökte att erhålla arbete, men det fans icke något att få. Till sist lyckades det för mig att af en herreman i hemtrakten erhålla vedhuggning till ett pris af 28 skilling för famn. Jag var då vid 19 års ålder och hade inga eller inga särskilda behof, men jag kan icke låta bli att tänka så: om jag hade haft hustru och barn att försörja samt egt god arbetsförmåga men saknat arbetsförtjenst, huru skulle det då stält sig? Det der är saker, som jag tror äro beaktansvärda.

I Norrland är ännu tillgången på arbete fullt tillräcklig både vinter och sommar, och jag vågar säga att arbetaren der, särskildt vid sågverken, har en mycket bättre ställning än en stor del af de smärre hemmansegarne. De hafva den förmånen i främsta rummet, att de hafva stadigvarande arbetsförtjenst. De förtjena vanligtvis mellan 2 kronor eller 3 kronor 50 öre om dagen, och de hafva nu dessutom den fördelen att de få köpa fläsk, mjöl och råg m. m. för mycket godt pris, ja, till och med hvete. De bruka vanligtvis icke så kalladt sammanmalet mjöl till bröd, utau s. k. stålsikt med blandning af hvete. Jag vet det icke endast af egen erfarenhet, utan äfven genom uttalanden af inspektorer och disponenter på bruken. De hafva sådant bröd, medan större delen af hemmansegarne, såväl större som mindre — och annat än mindre hemmansegarne finnes egentligen icke i min hembygd — få taga af årets skörd, som i år är ganska svag, och köpa något sammanmalet rågmjöl för att blanda med det dåliga kornet. Detta få hemmansegarne nöja sig med. Jag tror derför, att det är synnerligen af behofvet påkalladt att något göres för jordbrukarne, derest de skola fortfara att odla spannmål, som de hittills hafva gjort. Man säger visserligen, att det icke införes mer spannmål än som behöfver införas för att fylla landets behof. Ja, det medgifver jag, men man måste också tänka sig att, när prisen sjunka så mycket, nödgas jordbrukarne upphöra med att odla spannmål, särdeles höstsäd. Till svar å det påståendet, att brödet för våra arbetare skulle genom detta förslag fördyras, ber jag endast att få säga, att det håller icke streck, och jag skall anföra bevis derpå. Det finnes uti en socken i Norrland icke mindre än 5 stora sågverk. Det är Söderala socken i närheten af Söderhamn. Af dessa sågverk ligga tvenne icke långt ifrån min hemvist, och tvenne stora sågverk, Ljusne och Ala, ligga något längre bort. Nu är händelsen den, att vid dessa tvenne sågverk får man köpa mjölk för 10 à 20 öre mera för kannan och potatis för 50 öre à 1 krona mera per tunnan och är det fråga om utfodringen af kreatur, så får man köpa sitt behof af hö 5 à 10 öre dyrare per pund af den orsak att Ljusne och Ala ligga 1½ mil från stora landsvägen, då deremot de öfriga verken ligga vid en mer bebyggd och odlad trakt. Men jag vill på samma gång nämna, att det icke är stor skillnad i lefnadskostnad för arbetarne vid de båda stäl-lena, ty vid Ljusne—Ala få de mera betaldt per stock för sågning eller också en högre dagspenning än vid Bergvik—Marma. Det visar sig också tydligt att då de vid Ljusne och Ala kunna förtjena ända till 25 à 50 öre mera om dagen än hvad de kunna göra vid Marma—Bergvik, är det väl icke arbetarne, som drabbas af detta fördyrande, utan det är nog arbetsgifvaren, som hufvudsakligen drabbas

deraf. Herr Gustafssons med flera arbetarevänners beräkningar hålla således icke streck. Min öfvertygelse är, att arbetaren lider mera, då han blir utan arbete, än om han skulle få köpa säden och mjölet något dyrare.

*Angående
inforande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Jag skulle äfven vilja bemöta det påståendet, att det är *alla* näringar som lida. Jag vill dervid erinra Kammaren, att det finnes vissa näringar, som *icke* lida af det nuvarande trycket. Det är nemligen schweitzeri- och krogrörelsen. *Den* lider nog icke, hvad jag tror, ty det ser ut, som denna rörelse skulle gå ganska bra. Vidare vill jag nämna bränvinsbolagen i städerna. Jag har sett att t. ex. i Göteborg har man förra året 6 å 7 hundra tusen kronor i behållning (nettovinst) på denna rörelse, hvilken således icke kan sägas vara tryckt af dåliga konjunkturer. Sedan hafva vi bankerna, hvilka i allmänhet utdela 8 å 10 procent, utom det som lägges till reservfonden, vidare pantlånerörelsen — folket behöfver nemligen låna penningar och gör det på hvad det har — och slutligen ölbryggerirörelsen, som väl också kan sägas bära sig synnerligen bra. Jag tror äfven att en stor del af sågverksegarne icke hafva skäl till klagan. Såsom stöd för denna min asigt vill jag åberopa den utdelning, som egt rum vid Vifsta varf och hvilken uppgått till mellan 60 och 70 procent af aktiebeloppet. Detta har nog den ärade talaren från Söderhamn reda på, som sjelf varit med om att uppdrifva denna taxeringen för en del af sågverken i Söderhamustrakten. Man får väl icke klaga, då på en sågning af cirka 200,000 timmer kan förtjenas så mycket som 268,000 kronor. Jag vill derföre säga, att det enligt min asigt *icke* är af behofvet påkalladt, att *alla* näringar skola skyddas. De, som äro i behof af skydd, äro enligt min tanke, jordbruket och till en del jernindustrien. Jag vill sluta med att säga, att äfven om det må anses vara inkonseqvent, jag kan under nu rådande förhållanden icke rösta för tull på spannmål.

Om tull å fläsk, majs och mjöl kan jag vara med, ty det fördyrar icke lifsförnödenheterna. Men af årets omständigheter kan jag icke instämma med hvad Utskottet hemställt, utan instämmer jag med dem, som yrkat afslag å Utskottets betänkande.

Herr Ericsson i Ahlberga: I denna sena timme skall jag icke upptaga Kammarens tid med eget uttalande, utan allenast instämma med Herr Lönegren i hans anförande samt på de af honom och Bevillnings-Utskottet anförda skäl yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Pehrsson i Törneryd: Då Kammaren redan visat sin otålighet, och jag icke har något nytt att anföra, skall jag inskränka mig till att få till protokollet antecknad, att jag kommer att afgifva min röst för Utskottets förslag.

Herr Forsselius: Jag vill endast tillkännagifva, att i min valkrets har det långt öfvervägande flertalet af mina valmän och företrädesvis de mindre jordbrukarne yrkat på bifall till de nu föreslagna tullsatserna. Om nu detta skett af oförstånd, må det vara ursäktligt. Men hvad jag bestämdt vet är, att icke har det skett af afvohlet eller

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

fiendskap vare sig mot arbetarne eller någon annan samhällsklass. Jag tror, att jordbrukaren får vänja sig vid att sätta sig in i arbetarens förhållanden och kanske mer än någon annan ömma för hans behof.

I dessa mina valmäns namn, och då jag sjelf är lifligt öfvertygad om, att dessa tullsatser icke skulle verka till den skada man söker att förutspå, ber jag att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Thormænius: Herr Talman! Mine herrar! Då jag nu begärt ordet, ber jag att redan från början få tillkännagifva, att jag icke ämnar länge fördröja den efterlängtade stund, då klubban skall komma att falla öfver den afslutade diskussionen.

Vid åtskilliga tillfällen under denna diskussion har man talat om, att mod och tillförsigt icke kunna skapas genom åsättande af skyddstull. Jag vill säga, att man synes hafva allt för litet uppskattat den betydelse, som ett godt mod eger, och de medel, hvarigenom det kan erhållas. Ett godt mod skulle kunna afhjelpa eller åtminstone väsentligen upphjelpa de nuvarande förhållandena. Om en person t. ex. är stadd i sjönöd och håller på att drunkna, så skall han, när man skjuter ut en räddningsplanka åt honom, komma att anstränga sig till det yttersta för att kunna fatta densamma och sålunda rädda sitt lif. Jag tror verkligen, att det skydd hvarefter jordbrukaren längtar, skulle hafva samma betydelse för honom som räddningsplankan för den drunknande.

Nu har det emellertid talats så mycket för och emot spanmåls-tullen, att man kan vara tveksam om huruvida den skall blifva en räddningsplanka eller icke, om rätten ligger på den protektionistiska sidan eller på frihandlarnes. Då jag första gången hade ordet, var jag ej heller fullt ense med mig sjelf, huru jag borde afgifva min röst, utan jag ville afvakta diskussionens fortgång för att höra från hvilken sida de starkaste skälen skulle komma att anföras.

Vidare har det i onsdags blifvit framhållet huru tullen skulle vara nödvändig äfven för de mindre jordbrukarne, som ega omkring 20 tunnland jord. Jag känner, mina herrar, också en »liten jordbrukare» i min hemort, som har omkring 20 tunnland jord. Jag har satt mig i förbindelse med honom och dervid erhållit följande upplysningar. År 1884 fick han efter 8 kappars utsäde en skörd af $10\frac{3}{4}$ tunnor råg; år 1885 fick han $10\frac{1}{2}$ tunnor råg efter 7 kappars utsäde, detta på en yta af omkring 1,300 qvadratfamnar. Han drifver således ett »intensivt jordbruk», och på sin lilla egendom skördar han för öfrigt i medeltal omkring 13 tunnor hafre på tunnlandet. Han har sex barn, men reder sig likväl godt. Men han arbetar sjelf, och barnen arbeta äfvenledes. Hans husgeråd är till det mesta hans egna händer verk; alla kläder tillverkas i hemmet. »Jag behöfver», säger han, »icke någon spanmålstull; jag reder mig ändå!»

Det har af en talare från Vexjö framhållits, att frihandelssystemet har utträngt oss från den inhemska spanmålsmarknaden. Är då såden förspild och vorden till ingen nytta? Jag känner också en »stor jordbrukare», som skördar sina 1,500 tunnor arligen. Han säljer hela skörden till — ladugården. Han blandar nemligen upp sin hafre

med de ädla sädesslagen, och på det sättet erhåller han ett foderämne, som, enligt hans egen utsägo, ger en produkt af åtminstone 25 procents större värde, än om han fodrade enbart med hafre. Han säger sig, äfven han, vara likgiltig för spanmålstullen.

Det har sagts, att, om man pålägger denna nya skatt, och staten sålunda får ökade inkomster, så är det fara värdt, att penningarne skulle komma att bortslösas på »improduktiva ändamål». Jag håller före, att detta resonnement i fråga om staten är riktigt, men jag befarar äfven att om den enskilde får större inkomster, så skall han verkligen göra slut med dem på samma sätt. Man har talat om att det i Stockholm finnes många handelsbodas för lyx och andra artiklar, som äro att hänföra till »improduktiva ändamål». Men den lyx som så rikligen utbjudes här i Stockholm, kan man också få se i handelsbodarne på landet, och mycket penningar åtgår äfven der för dylika »improduktiva ändamål».

Det har emellertid icke alltid varit så, som det nu är. Det är först på de senare åren, som samhället blifvit gripet af den jätte, som heter: »tidens fordringar». Men denna jätte har också gripit vårt folk med en makt, som är nästan oemotståndlig, och som det synes vara nästan omöjligt att lösgöra sig ifrån. Den som deremot vill se hurudant vårt folks lefnadssätt varit i en förfluten tid, han har godt tillfälle att lära känna den saken i Hazellii museum, och man skall genom att der göra jemförelser mellan förr och nu lätt finna huru mycket öfverdad tidens ström fört med sig.

Nu må ingen tro att jag skulle vilja hafva de gamla tiderna tillbaka, långt derifrån; men jag vill på det skarpaste framhålla det skefva och olycksbringande i det förhållandet, att vi inrätta vårt lefnadssätt efter »tidens fordringar» utan att taga tillbörlig hänsyn till våra tillgångar. När man en gång kommit upp till en viss höjd i detta hänseende, vill man ovilkorligen till hvad pris som helst stanna qvar der. Om inkomsterna icke räcka till, så vill man icke minska utgifterna, utan är missbelåten med ställningen och klagar öfver *nöd*, om man icke kan öka inkomsterna. Man är nemligen för högmodig att erkänna detta och att rätta sitt lefnadssätt efter sina tillgångar. Men så få vi då också skylla oss sjelfva, om vi *störta* ned från den höjd, vi intagit och från hvilken vi borde i ödmjukhet *nedstiga*. Det fans en tid då svenskarne bodde i blockhus, åto barkbröd och drucko vatten, och då sades det om dem att de voro ett rikt, ett starkt, ja, ett ööfvervinneligt folk. Jag tviflar på att man om vårt folk för närvarande kan fälla samma omdöme. Men *vilja* vi skaffa oss en sjelfständig ställning i ekonomiskt afseende, så gäller det att efter våra förfäder taga upp den dygd, som heter *försakelse*.

Förra gången jag hade ordet, var min ställning ännu oviss. Jag ansåg och anser, att protektionisterna hafva rätt i ett viktigt påstående, det nemligen, att den utlänning, som vill göra några affärer i Sverige, bör vara skattskyldig i likhet med landets egna barn. Men efter de anföranden jag hört från frihandelsvännernas sida, hvarvid jag särskildt fäst mig vid Carl Ifvarssons yttrande samt vid hvad som blifvit sagdt från statsrådsbänken, har jag stadgat mitt beslut och kommer att rösta för *afslag*.

Angående
införande af
spanmålstullar-
(Forts.)

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

Herr Smedberg: Första dagen, då denna fråga här i Kammaren var under öfverläggning, instämde jag i herr Fredenbergs införande. Jag skall icke upprepa redan anförda skäl vidare än att jag åberopar de skäl herr Fredenberg anförde. Anledningen hvarför jag ändock begärt ordet var, för att till Kammarens ledamöter göra en vördsam anhållan, att icke vidare upprepa de skäl, som redan så ofta blifvit anförda för och emot skyddstullar. Jag för min del tror icke, att man kan vidare anförda några nya skäl. Jag tror icke heller att alla dessa föredrag skola föranleda ändring i den öfvertygelse man förut bildat sig.

Vi böra en gång göra slut på dessa öfverläggningar, och därför anhåller jag vördsamt att de, som yttra sig härefter, må fatta sig så kort som möjligt. Jag vill för öfrigt hoppas och tro, att utgången blifver gynsam för Utskottets förslag.

Herr Pettersson i Alfvesta: Jag skall endast tillkännagifva på hvilken ståndpunkt jag står i denna fråga. Min tro är, att det icke kan vara nödvändigt eller nyttigt att svenska folket skall bibehålla frihandelsystemet, då så många andra länder öfvergått till ett annat system. Det kan icke lända Sverige till någon nytta, utan tvärt om till skada, att en mängd öfverflöds- och lyxartiklar införas i landet. Då Bevillnings-Utskottets förevarande förslag är grundadt på skydd icke allenast för jordbruksnäringen, utan äfven för industrien af hvad namn den vara må, så kan jag icke finna annat än att detta förslag bör omfattas af alla. Det kommer utan tvifvel att lända till gagn icke blott för de mera bemedlade, utan ock för de mindre bemedlade, och jag tror icke, att det behöfs här att tala så mycket om nödbröd.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Jag tror, att den hjälp, som jordbruksnäringen kan vänta sig af de ifrågavarande tullarne, är mer än tvifvelaktig. Jag skulle kunna förstå, att en del jordbrukare skulle få nytta af skyddstullarne, om det funnes någon garanti för att de skulle bibehållas för all framtid. Om vi nu antaga förslaget om tull å spanmål och industrialster, måste följderna deraf blifva att priset å dessa artiklar och i följd deraf jemväl priset å arbetslöner uppdrifves. Måhända då efter 2 eller 5 års förlopp dåliga skördar inträffa inom landet, skola dessa skyddstullar naturligtvis strykas. Vi hafva emellertid i fråga om priset å industrialster och arbetslöner kommit upp till ett opropotionerligt förhållande med hänsyn till jordbruket, och jag tror, att jordbrukarne då få betala fiolerna. Utan afseende på dåliga skördar, så är det ju ganska riskabelt att på detta sätt åstadkomma skyddstullar — ty vid nästkommande val kan ju lätt hända att frihandlarne segra, och då torde ifrågavarande tullar komma att strykas. Tulltaxan skulle således komma att blifva en lekboll, och detta synes mig åstadkomma allt för många fallissement. Om deremot Kongl. Maj:t komme att taga saken under ompröfning, så torde man kunna åstadkomma någonting varaktigt. Då jag uttalar denna min åsigt, ber jag på samma gång få nämna, att jag från åtskilliga

kommuner fått emottaga protester mot införande af skyddstullar. Men när jag på detta sätt framförer till Kammaren dessa kommuners önskingar, vill jag erinra, att jag icke kan förena mig med de talare, som här haft sådana yttranden som dessa: »låt jordbruket falla; det betyder mindre». Jag kan icke instämma i dessa uttalanden, ty då skulle man kunna komma derhän att man kunde säga: »låt tjänstemännens löner falla; låt anslagen falla; ja, låt allt falla». Jag tror icke, att man kan gå in på något dylikt.

Men man får väl icke låta det gå derhän. Och hvad nu särskildt angår vår modernäring, jordbruket, anser jag att det är rent af vädligt att icke söka uppfylla dess billiga anspråk på hjälp i dess närvarande tryckta ställning. Och såsom den bästa och rättvisaste utvägen härtill betraktar jag den af hr Sven Nilsson i Efveröd föreslagna, eller att grundskatterna afskrifvas. Men då kommer vår ålderspresident och är så rättvis, att han icke anser sig kunna mottaga denna skänk. Den rättvisan kan jag dock icke förstå mig riktigt på. Han säger, att, eftersom han köpt sin egendom belagd med sagda skatt, han icke kan mottaga denna skänk. Välan, må så vara! Men då tycker jag att rättskänslan också skulle mana skyddsvännerna och ålderspresidenten med att, eftersom de köpt sina egendomar under den tid, då det ej fans skyddstullar för jordbruket, icke heller mottaga den present som införandet af sådana alltid innebär.

För öfrigt tyckes grefve Sparre icke vara belaten med dessa skyddstullar ens, utan han vill gå ännu längre; han önskar, om jag icke hört allt för illa, skydd för mäster Palm också. Det var dock, tyckes mig, en feghet; ty nog torde man väl kunna utan all fara möta mäster Palm på öppna fältet. Men om jag ansåge honom för att vara farlig, skulle jag i alla händelser hellre vilja möta en känd än en okänd fiende.

Jag vill icke upptaga tiden längre, utan ber att helt kort få yrka afslag å den föredragna punkten.

Herr Göransson: Jag är mycket tveksam om jag skall våga yttra mig i fråga, då jag hör de starka ropen på proposition och de täta smällarne i pulpetklaffarna. Men jag lofvar att blifva kort.

Då frågan om spannmålstullar under sistlidne riksdag behandlades, uttalade jag mig emot dessa tullar, icke därför att jag ansåg jordbruket vara i den gynsamma ställning att det ej behöfde någon hjälp, utan därför att jag trodde det vara klokare och bättre om denna hjälp kunde lemnas genom en mindre förhatlig åtgärd än åsättande af tull på spannmål, och denna åtgärd ansåg jag böra vara skattelindringar, och jag må bekänna, att jag fortfarande hyser samma åsigt. Jag tror dock icke att de nu af Bevillnings-Utskottet föreslagna tullarne, i fall de af Riksdagen antagas, skola komma att spela en så stor rol som man från vissa håll har velat låta påskina. Men jag tror att de personer, som yrka på dessa skyddstullar, kunna vara lika stora patrioter som de andra, hvilka med upprepande af det moderna slagordet: »svälttullar», yrka afslag på Utskottets förslag, äfven om dessa förstnämnda icke skulle lyckas att för närvarande vinna så stor popularitet som de sistnämnda. Säkert är emel-

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

lertid att såväl jordbrukets som många andra näringars ställning icke förbättrats, utan tvärt om försämrats sedan förra året. Hvar man skall finna ett fullt verksamt botemedel mot detta onda, tilltror jag mig ej kunna förklara. Dock vill det synas mig som någon ändring i vårt nu varande tullsystem snart skall blifva nödvändig. Ty det lär väl icke kunna gå väl i längden att vi hålla våra portar nästan vidöppna för de flesta europeiska länder, med hvilka vi ingått handelstraktater utan tariffer, och förklarat dem, i fråga om införsel till Sverige, likställda med den mest gynnade nation, under det dessa länder, genom åsättande af höga införseltullar stänga sina portar för oss.

Jag anser det äfven vara både nyttigt och nödvändigt att vi sätta någon dam för denna flod af utländska lyx- och öfverflödsartiklar som till millioner kronors värde årligen öfversvämna oss och draga våra penningar till utlandet.

Det kunde icke annat än glädja mig, då jag i går från hans Excellens Herr Statsministern hörde det erkännande, att det för närvarande icke vore så alldeles väl bestämdt med vårt tullsystem, äfvensom den förklaring att regeringen med välvilja skulle taga emot en Riksdagens begäran om utredning i denna fråga, särskildt med hänsyn till upp rättandet af s. k. differentialtullar. Regeringen torde alltså vara bäst i tillfälle att företaga den utredning, som torde vara nödvändig för så vidtomfattande förändringar i vårt tullsystem. Jag tror också att dessa förändringar böra kunna ske med någon varsamhet.

Herr Talman, då jag nu ber att få yrka afslag på Bevillnings-Utskottets föreliggande hemställan, gör jag det mindre af ekonomiska, än af *politiska* skäl!

Herr Johansson i Stockholm: Herr Talman! Mine herrar! Jag får bedja herrarne om öfverseende. Jag skall icke blifva mångordig; jag vill blott freda mitt samvete. När jag i går afstod från ordet, kom det sig deraf att jag icke vågade tala, emedan jag länge varit besvär rad af en svår halssjukdom. Det är på samma sätt i afton, men jag må hellre riskera ett kroppsligt recidiv än jag underlåter att freda detta mitt samvete. Det var en talare, som sade: att icke tala i denna sak, det är att icke hafva sitt samvete fredadt. Jag har många gånger öppet sagt åt hvilket håll jag lutar, och jag försäkrar att jag icke skall ändra åsigt i denna fråga för närvarande.

Jag har naturligtvis intet nytt att säga. Det finnes dock en sak, som förvånar mig. De allra flesta talare på den skyddstullvänliga sidan hafva för hvarje gång de slutat ett anförande sagt: jag yrkar bifall till Utskottets förslag, men de hafva sagt det utan att skilja på punkterna. Jag vill dock nämna att vi nu stå på öfvergången från den första punkten till den andra; och vinner den första punkten Kammarens bifall, så är den andra icke mindre beaktansvärd. Såsom Utskottet har uttryckt sig, behöfver jag icke nu uttala mig om den senare punkten skall leda till qvarnegarnes nackdel eller till deras fördel, men jag hör emellertid att herrarne förbisett sammanhanget mellan punkterna, då herrarne uttalat bifall till Utskottets förslag, i dess helhet.

Det är vidare en annan sak, som jag fäst mig vid. Vid alla de tillkännagifvanden om uttalanden i tullfrågan, som förekommit, har alltid befunnits att antalet af dem, som icke velat hafva tullskydd, varit vida större än af dem som velat hafva sådant. Det är märkvärdigt att flertalets mening alltid skall blifva undertryckt när detta flertal tillhör de mindre lyckligt lottade. Tro herrarne då att dessa tusental ingenting betyda? Vilja herrarne icke skänka dem någon uppmärksamhet? Tro herrarne att dessa massor af människor komma tillsammans för att diskutera och resolvera, drifna endast af lättsinne? Jag vet icke hvarför man icke skall fästa någon tillit till dem. Man säger här att man har 300 och 600 arbetare i sina yrken, men man talar icke om hvad dessa arbetare vilja. Jag får säga att om jag disponerade öfver så många arbetare, så skulle jag känna mig rätt orolig om alla dessa hade en annan mening än jag, men om de uttryckte den på ett humant sätt och då det icke gälde mina egna affärer, utan de blott sade att vi vilja icke hafva fördyradt bröd, då skulle jag gifva dem rätt, då de äro 300 emot mig ensam. Jag vill lägga herrarne på hjertat att herrarne, innan vi gå att votera, noga öfverväga betydelsen af hvad som nu är i fråga.

Jag yrkar afslag.

Herr Pettersson i Eksebo: Då jag begärde ordet, ämnade jag nämna några skäl för min åsigt i den föreliggande frågan, men sedermera har frågan diskuterats så mycket, att jag anser mig kunna inskränka mig till att förklara att jag med full öfvertygelse sluter mig till dem som yrkat bifall till Utskottets förslag.

Häruti instämde Herr *Lasse Jönsson*.

Herr Gumælius: Innan protokollet för denna dag afslutas, anser jag mig böra bedja att få göra ett tillägg till detsamma med föranledande af att vår ärade ålderspresident behagat i dag på förmiddagen göra mig den beskyllning, att jag citerat honom origtigt och derpå grundat ett följaktligen opakalladt bemötande, eller att jag, såsom han sade, skulle ha målat någon på väggen, som förmodligen skulle vara honom själf, för att få tillfälle att sedermera piska honom. Frågan gälde Herr Grefvens yttrande i onsdags förmiddag om huru Nordamerika betalade sin statsskuld. Herr Grefven tror sig icke hafva sagt att Förenta Staterna hafva betalt *hela* sin statsskuld, utan endast någon del. Jag har antecknat Herr Grefvens yttrande annörlunda. Kanske har Herr Grefven sagt miste eller missminner han sig eller har jag hört orätt. Det ena, som det andra är tänkbart. Herr Grefven har icke begärt att man skall tro honom utan bevis och har väddjat till ett tidningsreferat, jag tror det var till Stockholms Dagblad. Det gläder mig mycket, att Grefven numera har förtroende för tidningspressen. Jag sätter också referentens kall högt, men man kan icke begära att referat, under sådana förhållanden som de nu föreliggande, skola vara fullständiga och i hvarje liten detalj fullt tillförlitliga.

Jag har förgäfvat på klubben sökt det återopade numret af Stock-

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

holms Dagblad, men icke funnit detsammes riksdagsreferat, och tager därför Grefvens uppgift derom för riktig. Deremot har jag påträffat en annan tidning, som också händelsevis ingått i ett så fullständigt referat af ifrågavarande yttrande, hvilket de andra tidningarne mera eller mindre hastigt gått förbi, att jag kan begagna mig deraf, och det är Aftonbladet för den 4 Mars N:o 52, der det tydligt står, att den ädle Grefven sagt: »Att Amerika fått hela sin statsskuld betald». Jag begär, på grund häraf, att få verkställa en qvittning mellan Grefve Sparres minne och mina anteckningar, ty det ena tidningsreferatet kan ju få gälla lika väl som det andra. Jag har dessutom något annat, som talar till min fördel i denna fråga. Jag har nemligen skaffat mig tillgång till denna Kammares ännu jungfruliga — icke rättade — protokoll, som föras af våra stenografer och der finner jag att, enligt deras anteckningar, Herr Grefven måtte ha yttrat sig sålunda: »I detta krig »segrade nordstaterna, och derefter infördes tullar, hvilka icke borttagas. Och hvad har följden häraf blifvit? Jo, den att inom några »år Nord-Amerika med en raskhet, som förvånat oss, betalt sin oerhörda nationalskuld». Om nu Herr Grefven likväl skulle finna för godt att äfven jäfva detta vittnesbörd och vi kunna ju icke ännu veta om referatet är riktigt, innan det blifvit justeradt, så hoppas jag dock att han icke skall jäfva mitt yttrande, då jag säger, att det icke är första gången vid denna riksdag, Grefve Sparre meddelat samma uppgift. Jag finner nemligen af protokollet för den 28 sistlidne Januari förmiddagen vårt N:o 3, sidan 20, att Grefven vid detta tillfälle, på tal om Nordamerikas Förenta Stater, yttrat: »att hela statsskulden är betalad». Då detta anförande är justeradt och tryckt, lärer väl icke kunna vara tvifvel underkastadt att Herr Grefven fält detta yttrande, och ehuru han förklarar, att han icke vill ansvara för hvad han yttrat under 45 år tillbaka, utan endast för hvad han sagt samma dag, hoppas jag dock, då detta är yttradt vid denna riksdag och i samma fråga, att han skall godkänna min behörighet att derpå stödja mig.

Jag kan sålunda icke erkänna, att jag i detta afseende är skyldig Herr Grefven någon ursäkt, ty jag anser mig hafva haft fullt skäl för hvad jag sagt.

Deremot är jag skyldig Herr Grefven en ursäkt för ett annat yttrande, som jag påbördat honom, då jag trodde mig hafva hört, att han under en debatt i samma fråga yttrat de merberörda orden: *»icke en ton»*.

För att nu få denna förargliga sak ur verlden, vill jag öppet medgifva att jag, som uppsökt hans yttrande i protokollet för den 30 Januari, der finner, att yttrandet i verkligheten lär ha fallit sig sålunda: »Af den stenkol, som i stor mängd förbrukas af statens jernvägar och hvars import sysselsätter 5 å 6 stora fartyg i månaden, infördes föga eller intet på svenska fartyg utan blott på utländska. Så förhåller det sig med sjöfarten». Äfven våra protokollister hafva der trott sig höra orden *»icke en enda ton»*, men, då detta är rättadt i protokollet på nyss anförda sätt — till *»föga eller intet»* — och då ett granskadt protokoll naturligtvis eger vitsord, har jag att i detta fall göra Grefve Sparre min ursäkt.

Då jag hörde Herr Grefven yttra sig mot mig i fråga om För-

enta Staternas statsskuld, begärde jag ordet. Under sitt anförande vände han sig något senare emot en medlem af *Första Kammaren* från Örebro, hvilken han påstod skulle skriva origtiga reseräkningar från Örebro till riksdagarne. Jag antager att detta var en felräkning, enär medlemmarne af *Första Kammaren* som bekant icke skriva några reseräkningar alls, utan måtte talaren hafva syftat på representanten för Örebro i denna Kammare. Jag lärer icke behöfva eller ens böra svara på en sådan beskyllning här, så mycket mindre som jag vågar antaga att, om det finnes en enda i denna Kammare, som tror mig om att skriva obehöriga reseräkningar, han är ensam om en sådan mening; men då den ädle Grefven, med rätta i många fall berömd och frejdad, sjelf är bekant bland annat för sina resor, kanske också för sina reseräkningar, och såsom specialist egnat en reseräkningsfråga ett särskildt intresse, samt önskat dervid fästa Statsrevisorernes synnerliga uppmärksamhet, så, och ehuru jag icke tror att Statsrevisorerna i allmänhet bry sig om att granska sådana räkningar, skall jag dock hos de herrar Statsrevisorer och medlemmar af denna Kammare, hvilka komma att granska detta års statsräkenskaper, vördsam och såsom en personlig ynnest utbedja mig, att de måtte lägga denna sak på minnet. Då kommer den under behörig pröfning. Jag har icke något vidare att tillägga.

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Herr Persson i Vadensjö: Jag ber att för Kammaren få tillkännagifva att jag instämmer med Herr Sven Nilsson och kommer att yrka afslag å den föreliggande punkten af betänkandet.

För min del tror jag att det skulle lända jordbrukaren till gagn i vida högre grad än de skyddstullar, som här blifvit i fråga satta, om man kunde bereda honom tillfälle till lån mot billigare ränta, än 6 å 7 procent, som han nu får betala, äfvensom underlättade hans lånetransaktioner genom rättighet för honom att, likasom han eger att medgifva inteckning i sin fasta egendom, äfven så förfara beträffande sin lösegendom, i likhet med hvad som är förhållandet i vårt grannland Danmark. Genom möjligheten för honom att kunna belåna sitt lösörebo undgår han dessa borgensförbindelser samt låne- och vaxeltransaktioner, hvori han vanligen blir invecklad, derest han sjelf varit tvungen att inlåta sig på systemet att låna af den ene eller andre. Följderna af detta system äro vi dagligen i tillfälle att se i tidningarne af den der omförmälda mängden konkurser och betalningsinställelser. I vårt grannland Danmark hafva dessa inteckningar eller anvisningar vid lånetransaktioner visat sig vara af stort gagn. Man kan der få belåna sitt lösörebo utan att behöfva betala mera än 4 procent å $4\frac{1}{2}$ procent ränta, då deremot här i vanliga fall räntan ställer sig högre än 6 procent, hvartill komma dryga omsättningskostnader. Ja, det har till och med inträffat att man i åtskilliga banker, såsom t. ex. i skånska hypoteksföreningens bank, fått vidkännas ända till 10 procent kapitalrabatt. Då det är min lifliga öfvertygelse att ett bättre ordnad lånesystem och nedsättning af den nu vanliga räntefoten skulle mera än de föreslagna skyddstullarna gagna vårt jordbruk, så ber jag få yrka afslag å Utskottets föreliggande förslag.

*Angående
införande af
spanmålstullar.*
(Forts.)

Herr Jönsson i Mårarp: Herr Talman! Jag ber att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Sedan regeringens främste man i går uppträdde här under debatten, har i dag på aftonen regeringens kanske främste anhängare inom Kammaren uppträdde med ett loftal öfver detta uppträdande. Detta gaf mig anledning att begära ordet för att äfven gifva ett uttryck åt det intryck jag hade af samma uppträdande. I likhet med den ärade talaren från Malmö hyser jag den största högaktning för regeringens härvid visade mod att vilja på sina axlar lägga ansvaret, ifall skyddstullfrågan faller. Jag gör gerna min hönör för en modig kämpe, framför allt om han är ibland mina motståndares led, och i synnerhet respekterar jag modet hos de män, som stå i spetsen för rikets angelägenheter, så att i det afseendet är jag af fullkomligt samma tanke som den ärade talaren. Men det var icke blott denna känsla af bifall till och möjligen beundran för visadt mod som jag erfor, utan jag erfor tillika en känsla af oro och bekymmer deröfver, att regeringen fann det närvarande ögonblicket lämpligt för sin kraftyttring i frågan under nu rådande konjunkturer. Vi känna och erkänna alla, att våra näringsidkare och framför allt våra jordbrukare befinna sig i en ytterst svår ekonomisk kris, en kris, som hotar att blifva svårare än andra kriser och sluta med en förstörande katastrof. Att denna kris ännu icke fullt brutit ut, därför har man kanske mest att tacka den omständighet, att landet väntar att statsmakterna skulle nu, likasom det skedde år 1879 till förmån för de då betryckta, vidtaga någon åtgärd, som kunde vara ett verksamt medel till afvecklande af de nuvarande svårigheterna och sjelfve hafva dessa näringsidkare satt sitt förnämsta förtroende till skyddstullar såsom ett sådant verksamt medel. Emellertid finnas här vid Riksdagen i denna fråga tvenne nära jernstarka mot hvarandra kämpande partier, hvilket har gjort, att vederbörande inom hela landet ansett den seger, hvar på de grundat sina förhoppningar, vara tvifvelaktig. Men då hafva de tröstat sig med att öfver de kämpande partierna hafva en opartisk regering, som med noga afvägande af ställningens allvar och bekymmer skulle veta att i sista hand afgöra hvad landets väl kunde kräfva. Denna förtröstan har emellertid nu blifvit gäckad. Regeringen har lemnat sin höga imponerande ställning öfver partierna för att midt under striden kasta sitt svärd i vågskålen till förmån för det ena partiet. Hvad inflytande detta kan hafva på regeringens aktiers stigande eller fallande inom landet, vill icke jag afgöra. Hans Excellens Statsministern yttrade, att han sjelf trodde, att hans uppträdande skulle bereda regeringen obehag, och jag tror att han deri icke tog mycket miste. Men jag lemnar å sido hvad inflytande det kan hafva på regeringens ställning; det är en underordnad sak. Men ett långt större inflytande fruktar jag att det kommer att hafva på den närvarande ställningen i landet. Öfver oss hänger nemligen, såsom jag nyss påpekade, en fruktansvärd lavin, som väl ännu icke börjat att nedrulla, men dock att skrida, och under sådana förhållanden fordras, för att nedrullandet skall börja, icke mer än blotta lufttrycket af ett skott,

och jag fruktar för att det är detta skott, som Hans Excellens afskjutit. Och är det så, bäre då regeringen ansvaret för följderna!

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Herr Boström: Mitt anförande på förmiddagen har gifvit anledning till missuppfattning och beskyllning att jag skulle hafva låtit komma mig till last brist på parlamentarisk takt. Ingen kan mer än jag beklaga om jag skulle hafva gjort mig skyldig till något sådant, men jag är icke riktigt på det klara med om icke möjligen mina ord blifvit missförstådda. Jag har ej, såsom mina ord blifvit återgifna, tillåtit mig att här i Kammaren framföra Konungens ord, utan jag yttrade endast, och jag är viss derpå, att jag hade två gånger varit i tillfälle att såsom medlem af deputationer till Konungen framlemnna petitionslistor i tullskyddsvänlig riktning, och att jag, så följde sig mina ord, derifrån medfört den öfvertygelsen, att Konungen icke skulle hysa betänklighet att godkänna Riksdagens beslut, om det utföll för tullars sättande å spannmål.

Herr Toll: Jag ber att få godtgöra en försummelse, hvartill jag gjort mig skyldig. Jag har nemligen här ett protokollsutdrag öfver ett inom min valkrets hållet tullmöte, enligt hvilket dervid närvarande personer, till ett antal af omkring 400, samtliga protesterade mot de ifrågasatta tullsatserna. Jag har ansett det vara min skyldighet att låta detta komma till Kammarens kunskap, dock alldeles oberoende af min förut tillkännagifna ståndpunkt till frågan.

För öfrigt anser jag mig böra, medan jag ännu har ordet, uttrycka min förundran deröfver, att under denna långvariga diskussion icke något enda ord blifvit yttradt om de 30,000 namn, som förekomma å afgifna och till Kongl. Maj:t ingifna petitionslistor om tullskydd för våra näringar. Det vill nästan synas som om dessa hamnat i papperskorgen, och dock kunna de väl åtminstone tillmätas lika mycket värde — då det stått hvar och en öppet att efter mogen öfverläggning sjelf teckna sitt namn — som då han ger sin mening tillkänna såsom deltagare i ett så kalladt massmöte.

Herr Nyström: Då från regeringens sida den förklaring afgifvits, att statskassan för närvarande icke är i behof af ökade inkomster; då man, beträffande den tillökning i statsinkomst, som blefven följd af det föreslagna tullskyddet, icke har någon visshet att densamma skall komma att användas för produktiva ändamål; då dertill kommer att de bevis som tullskyddsvännerna anført för att visa att spannmålstull skulle hjälpa jordbruket, icke äro för mig öfvertygande, då ju de olägenheter som skulle undvikas genom tullskydd finnas äfven i de land, som redan hafva skydd och då slutligen den skatteform, som här föreslagits, är den mest förhatliga, som finnes, så ber jag att få yrka afslag å föreliggande betänkande.

Herr Bokström: Jag anhåller blott att få till protokollet antecknad, att jag ansluter mig till deras mening, som yrka afslag å Utskottets föreliggande betänkande.

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

Herr vice Talmannen Larsson: Jag skall be att få till protokollet antecknad, att jag kommer att rösta för Utskottets förslag. Jag anser mig böra börja med att nämna detta, då jag hört så många af de föregående talarne under yttrandets gång tala för bifall, men sluta med att yrka afslag. Många af de talare, som under dessa dagar yttrat sig, hafva börjat med att tillkännagifva att, då de förut haft tillfälle att uttala sina åsikter i denna fråga, deras ställning till densamma därför vore klar, men icke desto mindre hållit långa föredrag för att visa att de ännu stode kvar på samma ståndpunkt. Jag har icke förut yttrat mig ifråga om spanmålstullar och vågar därför, ehuru redan omkring 120 talare haft ordet, anhålla, icke om Kammarrens uppmärksamhet för hvad jag har att säga, utan om Kammarrens öfverseende med att jag nu, för att till protokollet uttala mina tankar, upptager Kammarrens tid för några minuter. Ett annat skäl hvarför jag nu vill uttala min mening är att man möjligen skulle kunna tyda ett stillatigande såsom en önskan att bakom den slutna röstsedeln dölja min åsigt.

För min del kommer jag, såsom jag började med att nämna, att rösta för bifall. Jag har der vid lag icke sökt utrona tänkesätten inom min valkrets och icke har jag heller emottagit några petitioner eller adresser, men jag tror, att ingen af mina valmän skall känna sig kränkt, om jag säger att de flesta af dem icke så genomträngt denna fråga, att de kunnat bilda sig någon bestämd åsigt rörande densamma, likasom jag tror att deras aktning skall vara lika stor för den som talar för som för den som talar mot, då de veta att man följer sin egen öfvertygelse.

Jag skulle för min del icke tala för bifall till detta förslag, om det endast vore fråga om hvad som nu föreligger, men då jag i betänkandet finner ett förslag, som, enligt min åsigt, om det genomföres, är det enda möjliga, som skulle kunna åstadkomma en brytning med det hittills rådande systemet, så kommer jag äfven därför att rösta för spanmålstullar, oaktadt den ort jag tillhör icke säljer spanmål. Det är egendomligt att se huru man genom några minuters diskussion afgör dessa stora frågor på de så kallade folkmötena, när man vet att Europas störste statsmän och nationalekonomer icke ens efter årslånga studier och långvariga strider kunnat enas om dem. Jag erkänner visserligen den stora välmeningen hos de arbetare och annat folk, som sammanträda på dessa möten, för att på några timmar eller minuter, med den största tvärsäkerhet uttala sig i de allra svårlostaste samhällsfrågor, men vi må icke tillmäta deras uttalanden den afgörande vikt, som somliga af dem sjelfva vilja tillägga dem.

Jag har redan från frihandelssystemets början hyst någon tvekan om dess rättighet. Jag deltog då ännu icke i det offentliga lifvet, men jag läste riksdagsförhandlingarne äfven på den tiden och minnes mycket väl, huru man också då talade om den »fria konkurrensen» folken emellan. Det var ett påstående, som lät mycket vackert, och jag tyckte också att det vore godt, om vi komme derhän, men deremot lade sig något, som man icke fullt kom på det klara med, nemligen att den fria konkurrensen betingar att alla arbeta under samma

gynsamma förhållanden. Till och med den, som icke känner förhållandena mera än jag på den tiden, skall lätt inse, att denna betingelse icke finnes. Klimatet till exempel lägger oöfvervinneliga hinder i vägen för en sådan allmän konkurrens. Men frihandelsns förkämpar ansågo detta nästan såsom ett misstag af vår Herre, och hvilket man icke skulle bry sig om, ty den saken kunde nog hjälpas på annat sätt, och detta sätt var att låna mycket penningar. Jag hade då som nu den föreställningen att ju mera man lånar, desto mera sätter man sig i skuld. Men systemets försvarare vände upp och ned på den satsen och sade: »ju mera man lånar, desto rikare blir man». Jag försökte i början tro det, men fann snart att satsen, upp och nedvänd, icke höll streck. Det såg dock en tid ut som om det nya systemets försvarare skulle få rätt i sitt påstående att Sverige skulle gå en gyllene tid till mötes; stora lånesummor indrogos från utlandet, både för statens räkning och för hypoteksföreningar och dylikt. Samtidigt började också exporten af våra trävaror taga större fart, penningar strömmade in i landet och det såg ut som om den gyllene tiden verkligen hade kommit. Vi exporterade obligationer och våra skogar, och togo i utbyte lyx- och öfverflödsartiklar af alla slag, och lefde glada dagar. Men andra tider kommo och tvifvel började uppstå om systemets förmåga att lyckliggöra oss, ty näringarnas tillstånd blef betänkligt; de triffes icke bra i den hejdlösa konkurrensen och det öfverådåiga lefnadssättet, utan började gå bakut. Systemets försvarare sade, när man fäste deras uppmärksamhet derpå: »ja, det är nog sant; men ni skolen låna *mera* och mycket penningar; den saken hjälper»; och man lånade och lånade, man ökade exporten af obligationer, men det gick icke ändå. Då tog man sig till att söka bevisa att allt stod väl till och att systemet fört oss till lycka och välstånd. Bevillnings-Utskottet gjorde förtviflade ansträngningar i det fallet. Det var icke värdt att fästa sig vid hvad erfarenheten visade, Bevillnings-Utskottet och systemets försvarare påstodo med den största bestämdhet och med en fasaväckande mängd siffror att det gick bra; endast tron fattades. Den skulle man skaffa sig, så var också all nöd försvunnen. Ja, nog sökte jag att tro, men det hjälpte icke, ty den nakna verkligheten stod alltjemt för mig, och jag kunde icke vara blind för verkliga förhållanden. Men så sade man då: »I skolen hafva ett intensivare jordbruk; slå er på ladugårds- och boskapsskötsel, *det* skall hjälpa upp er ställning»; och så skulle man bygga om de industriella inrättningarna, ty de, som funnos, drevfos i för liten skala. Men icke heller detta hjälpte, det var och förblef lika illa, oaktadt alla de råd vi fått om huru vi skola sköta vårt jordbruk, våra kreatur, mejerier och annat, och det till och med från sådana personer, som icke ega synnerlig praktisk erfarenhet i hvad jordbruk och boskapsskötsel eller industri vill säga. Man har sett både filosofie och medicine doktorer, hvilka visserligen icke sakna lärdom af mångahanda beskaffenhet, yttra sig i dessa frågor med den allra största tvärsäkerhet, ehuru de om dem icke ega någon praktisk kännedom. Jag har bland de broschyrer, som handla härom, läst en, hvars författare synes göra anspråk på att veta allting. Han talar icke blott om tullfrågor, utan äfven om alla andra större frågor och på ett ställe talar han bland

*Angående
inforande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

annat om en ko, som *skriker*. Bara detta senare uttryck bevisar, huru litet han känner till förhållandena. Men man må icke därför tro, att det är någon dum karl, ty på hvarannan sida förekommer det latinska glosor och han förstår dem äfven, ty en och annan glosa har han varit så god och öfversatt på svenska. Det tyckes således vara en klok, eller åtminstone en lärd karl för öfrigt, utom det att han inbillar sig att våra kor skrika. När man så fått råd, huru det svenska jordbruket och den svenska mejerihandteringen bör skötas, borde ju allt vara bra, men praktiken visar någonting annat; och äfven om man är så stark i tron, att man tror på dessa uppgifter, tyckes det icke hjälpa ändå. Förr drefs af systemets försvarare den läran, att den näring, som icke kunde bestå i den fria täflan med hela världen, den bör läggas ned. Man kom också derhän, att det började se ut som om vårt jordbruk och en stor del af vår öfriga industri skulle få läggas ned, emedan den ej kan bestå i kampen med öfriga länder, som arbeta under långt gynsammare förhållanden än vi, men då vågar man dock icke öppet vidhålla den förr hysta och uttalade åsigten, ty att lägga ned t. ex. allt jordbruk i vårt land, det kännes för starkt till och med för den mest inbitna frihandlare. Man började i stället, så som förut, att påstå det ställningen icke var så dålig; trodde man endast att det var bra och fortsatte med att låna, så behöfdes ej något vidare. Men snart nog måste man öfvergifva äfven denna tröst, ty nöden och betrycket blefvo allt för tydliga. Icke heller kan man längre hänvisa jordbrukaren eller industrien till att låna mera, ty det har sina stora svårigheter, emedan vanligen både jordbruksfastigheter och andra redan äro så mycket intecknade, att ytterligare lån ej erhålles.

När man nu icke vågar yrka på upphörande med jordbruket eller nedläggande af näringarna och vidare lån svårligen kan erhållas, tillgriper man den trösten för dem som lida, att *det är lika illa beståndt i hela den öfriga världen*. Detta är på det hela taget en klen tröst, och det är föga gagnande att få veta, att det är lika dåligt öfver allt i världen. Bättre vore det då att söka finna någon utväg, huru man skulle kunna komma ur den svårighet, dit det rådande systemet fört oss. Vi hafva nu försökt detta system i trettio år och det har fört oss i den ställning, hvari vi befinna oss, och hvilken jag anser nära nog förtviflad, något som också nu har erkänts till och med från frihandlarnes sida. Visserligen har Herr Gustafsson sökt uppgöra en bouppteckning, som skulle visa, att allt står väl till, men den lär väl icke hjälpa mot den nakna verkligheten, äfven om man tillmäter uppteckningsförrättaren aldrig så mycken auktoritet i denna fråga. Man kunde väl hafva anledning tro, att efter dessa trettio års välsignelser af frihandelssystemet det skulle stå väl till för åtminstone någon näring eller några klasser af samhällsmedlemmarne, men, så vidt man kan finna, klaga *alla*. Det är icke någon lycklig tid för *arbetarne*; de klaga öfver arbetslöshet, öfver för liten aflöning och för lång arbetstid. De vilja hafva en normal arbetsdag och åtskilliga förmåner utöfver hvad de redan hafva. För *näringsidkarne* är det också klen och icke rosa *de* marknaden. Huru står det vidare till för *handelsverlden*? Jo, det se vi dagligen på de halsbrytande kullerbyttor,

som de gamla stora och för solida ansedda handelshusen hvar efter annat göra, för att nu icke tala om alla de små. Och jordbrukarne, hur är det för dem? Allmän klagan från alla orter, och från såväl de små som de stora jordbrukarne. Ingen har det bra — jo, de som hafva bestämda penninglöner, hvilka utgå oafkortade, hur stor nöden än är i landet. Derjemte har landet under oafbruten fred, under detta frihandelssystem, åsamkat sig en skuld till utlandet på mer än en half milliard kronor, och landets fastigheter äro in-tecknade till bortåt hälften af deras värde. Och ändå vill man fortfara på samma sätt och tror att det skall blifva bättre. För min del tror jag att, då man så länge försökt ett system, som haft sådana sorgliga följder, det vore mera skäl att bryta med detta och slå in på ett annat system, ty det hjälper icke huru mycket man än teoretiskt och med siffror söker bevisa att allting står väl till i landet och att det nu följda systemet varit fruktbringande, då erfarenheten talar tvärt emot. För min del vill jag fråga våra finansier: »hurudan tro herrarne ställningen blifver i vårt land, om vi för ett eller annat år upphöra att låna penningar från utlandet?» Jag tror svaret blifver att det är aldeles omöjligt att upphöra med dessa utländska lån, ty ställningen är verkligen sådan, att man icke kan reda sig dessa lån förutan. Är då ställningen icke nog bedräglig? Eller skola vi ännu fortgå på denna bana? Den enda välsignelse detta system haft med sig — det är aftagandet af emigrationen. Men skälet dertill är bedrägligt, ty det är att vi kommit derhän i landet, att folket icke kan sälja hvad de hafva ut af yttra för att få medel till sin resa. Så är förhållandet med många, åtminstone i den ort, hvilken jag representerar. De finna icke köpare till sina egodelar och att resa ifrån dem kunna de ju icke heller.

Jag har under den långa diskussionen gjort en mängd anteckningar öfver hvad dervid förekommit; men huru frestande det än är att få till vederläggning upptaga många af de skäl som systemets försvarare anfört, skall jag inskränka mig till några få, hvilka, så vitt jag funnit, icke blifvit förut bemötta. Man har sagt — och detta från ett håll som har rätt att tillvinna sig den största uppmärksamhet — »att spanmålstullar likasom alla skyddstullar vore förhatliga, dertföre att derigenom lades skatt af en samhällsklass på en annan. Det må nu visserligen vara sant, om man bedömer saken så att säga i smått. Men för min del ser jag saken mera i stort, och ser den ur den synpunkten att det är det *helas* väl och bästa som åsyftas, och då måste små och enskilda intressen vika. Man säger att det skulle vara så farligt och så förhatligt att genom skyddstullar rädda våra näringar från det betryck hvori de befinna sig, emedan derigenom den ena samhällsmedlemmen skulle få betala skatt till den andre. Detta skulle då vara de, som icke producera någonting. Det synes mig egendomligt att man är så rädd härfor, då man icke alls är rädd för att allt mer och mer göra oss skattskyldige till utlandet. Jag tycker för min del att det är vida bättre att våra penningar stanna inom landet, och att vi söka göra oss så litet beroende af främmande länder som möjligt.

Mer än en gång har så inom som utom Riksdagen tvekan blifvit uttalad om nyttan för vårt land af de handelstraktater som ingåtts

Angående
inforande af
spanmålstullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spanmätstullar.
(Forts.)

med främmande land. Då har man svarat, att detta har man varit tvungen att göra, ty vårt land är icke af den betydenhet eller sådant, att det kan ställa sig isolerad gent emot de större makterna, med ett ord, man har måst följa med och derföre fått lof att ingå på dessa traktater. Men då det är fråga om att pålägga skyddstullar under hänvisning dertill, att dessa stora stater gjort på samma sätt, — nej, då går sådant icke för sig. De öfriga länderna må pålägga hvilka och huru stora skyddstullsatsar som helst, vi skola ändå vidhålla frihandelssystemet — då är vårt lilla land starkt nog, och behöfver ej taga någon hänsyn till de stora länderna! Huru förklara detta? Man har upprepade gånger förklarat att, då andra länder infört höga skyddstullar, detta ingalunda var för att hjälpa näringarne; nej, visst icke, utan för att bereda staten stora inkomster af hvilka den var i behof. Med synnerligt eftertryck sades oss i går att då Amerika efter det förfärliga inbördeskriget tillgrepp tullskyddssystemet, var det helt enkelt en tvingande nödvändighet för att kunna rädda landet utur den stora nöd och det oerhörda elände, som var en följd af detta krig och för att kunna betala den stora statsskuld, som landet genom samma krig åsamkat sig. Detta åberopar man såsom ett skäl emot införande af skyddstullar hos oss! Jag har försökt sätta mig in i en sådan tankegång, men omöjligt; jag kan ej komma till annat resultat än att dessa förhållanden just bevisa ohållbarheten af frihandelsläror, på samma gång de gifva det kraftigaste stöd för tullskyddssystemet. Amerika har ju — så säga till och med frihandels förnämsta kämpar — varit tvunget att införa skyddstullar för att erhålla förmåga att afhjelpa den nöd, som rådde efter kriget och att betala den stora statsskulden. Nåväl! Enahanda är så förhållandet nu hos oss. Man klagar öfver landets stora nöd och den oerhörda statsskulden — precis som i Amerika — hvarföre då icke hos oss tillgripa samma medel som man erkänner vara det enda som kunde rädda Amerika? När näringarne lida betryck och rikligare inkomster behöfvas för statens ändamål, icke har någon velat påstå, att hjälpen skulle vinnas genom att än ytterligare utsträcka frihandelssystemet, utan då tillgriper man tullskyddssystemet. Så gör man i andra länder, och så visar erfarenheten derifrån att vi böra göra; och det vore väl äfven besynnerligt om denna åtgärd icke skulle verka på samma sätt hos oss som i andra land, eller åstadkomma större välstånd. Efter krigets slut herrskade i Amerika stor nöd och statsskulden var ofantligt stor, men föll det Amerika in att säga, »nu skola vi utsträcka frihandeln för att lindra nöden och betala skulden»? Nej, ingen ansåg detta vara den väg, som skulle föra till målet. Här ha nu många talat om den stora nöd, som råder hos oss, och alla erkänna att så är, men hafva våra frihandlare kunnat lemna någon säker eller på erfarenhet grundad anvisning på huru man skulle kunna bota densamma? Vi skulle, säger man, hafva vidare »utredning» innan vi öfvergifva det gamla systemet, emedan vi möjligen annars kunde fatta ett beslut, som vore förhastadt. Men, mine herrar, det är icke länge sedan vi begärde en sådan utredning; det var vid 1880 års riksdag och det fans då redan tillsatt en tullkomité, åt hvilken Kongl. Maj:t uppdrog i Maj samma år att verkställa den utredning

Riksdagen begärt, nemligen »en omfattande och sorgfällig undersökning af våra hufvudsakliga näringars och industrigrenars nuvarande ställning». Denna komité arbetade, om jag minnes rätt, $1\frac{3}{4}$ år för åstadkommande af denna utredning och ändå säges det nu, då man vill söka få en förändring: »det går icke an; vi skola hafva en utredning». Nämnda utredning verkställdes dock af personer, som egde både vilja och förmåga att göra densamma, så att nog finnes det utredning tillräckligt, om man vill begagna sig deraf. Talet om ytterligare utredning är derföre icke annat än de obofärdiges förhinder.

Man säger vidare, att denna spanmålstill skulle blifva en skatt på Norrland och kustbefolkningen samt fiskare m. m. dylikt. Jag vet icke hvarför man skall taga saken på detta sätt, provinsvis. Då den franska och spanska handelstraktaten antogs, icke sade man då, vi måste underkasta oss nedsättningar i tullen på en mängd lyxartiklar, för att få till Frankrike införa norrländska trävaror tullfritt eller mot lägre tull, och man räknade då icke ut huru mycket Norrland skulle förlora om traktaten icke antogs. Nej, man sade, att Norrland är en del af Sverige och hvad som kommer Norrland till godo, kommer också Sverige till godo. Ty det är ej så att en provins kan lefva i kräslighet och de andra icke, eller tvärt om. Vi hafva t. ex. tull på tobak, icke derför att hela landets jordbrukare odla tobak, utan derför att det befunnits fördelaktigt för landet i sin helhet. Så är det äfven med en mängd andra industrigrenar. På detta sätt bör äfven denna fråga betraktas. Låt oss icke betrakta en stor fosterländsk fråga provinsvis eller klassvis. Jag anser mig icke här endast såsom målsman för den provins som jag tillhör eller den ort jag här representerar, utan för hela landet och måste derför i främsta rummet se på hela landets bästa och till hvad som mest gagnar fosterlandet i sin helhet; provins- och ortintressen få komma först i andra rummet, och endast då när dessa ej stå i strid med landets sannskyldiga väl och bästa; och dessutom har ej erfarenheten ofta lärt oss att tillståndet kan vara godt i hela landet och i de särskilda provinserna, äfven då spanmålsprisen äro jemförelsevis höga, men att tiderna kunna vara dåliga nästan för alla, ehuru prisen å spanmål äro oerhördt låga? Den nuvarande ställningen är ett talande bevis härpå.

Det har äfven föreslagits att upphjelpa jordbruket genom att bereda ytterligare tillfällen till lån. Men för min del får jag säga, att jag skulle ha varit mycket mer tillfredsstäld, om man ville råda folket att försöka hjälpa sig sjelfva och låna mindre eller upphöra att låna, ty på låneväg tror jag redan vi gått så långt, att det icke är skäl att vidare uppmuntra dertill. Det vore tvärt om skäl att se till huru vi skola kunna reda oss utan att öka den stora skulden, och detta är möjligt endast derigenom, att vi skydda vårt eget arbete och icke låta frihandelsteorierna göra slut på våra egna näringar.

Man har ock talat om arbetarne och man har från ett och annat håll känt i luften faror, som skulle uppkomma, derest vi bifölle Utskottets förslag. Jag vill då säga, att detta hot alls icke inverkat på mig, ty derhän äro vi väl ännu icke komna att sådant skall inverka på Riksdagens beslut. Men, mine herrar, hyssen I då inga betänklig-

*Angående
införande af
spannmålstullar.*
(Forts.)

heter vid att förqväfva jordbruket och göra det omöjligt för jordbrukaren att behålla sina arbetare? Då denna näring lider betryck eller den går under och dess arbetare blifva utan arbete, hvart taga de vägen? Jo, till städerna. Sen I. mine herrar, ingen fara häruti? Städerna kunna icke underhålla och ge arbete åt alla dessa, och derigenom skapas ett missnöje bland de sysslolöse, hvilka ej ega annan sysselsättning än att deltaga i s. k. möten och öka svansen af de processioner, som tillställas för att hylla dem, som de inbilla sig vara deras välgörare, och som väl vore det, om arbetarne kunde lefva af stora ord och löften. Men huruvida det kan vara nyttigt för samhället att i städerna sammandraga stora sysslolösa folkmassor, låter jag vara osagdt. För min egen del tror jag att deri ligger en ej ringa fara. Mig synes det vara bättre att jordbruket skyddas, så att detsamma kan behålla och föda sina arbetare; likaså äfven med industrien i öfrigt.

Man har sagt, att, om detta betänkande bifalles, så skulle staten derigenom komma att få större inkomster än den behöfver. Om jag trodde härpå eller att tullinkomsterna skulle blifva så stora, som de här beräknats, så skulle jag icke vilja vara med om detta förslag, ty detta skulle bevisa att det vi åsyftat icke vunnits med en förändring af system. Min tro är dock den, att, om vi skydda våra näringar, så skola de uppblomstra och gifva oss ersättning för hvad vi nu köpa från utlandet, och under sådana förhållanden kan man icke beräkna, att tullinkomsterna skola stiga såsom man velat påstå. Jag för min del hvarken säljer eller köper spanmål och har således icke något direkt intresse af denna fråga, men jag kan icke vara blind för den ställning, som är rådande. Mig förefaller det som om det icke skulle kunna vara någon lycka för fosterlandet att på detta sätt vara beroende af utlandet, då vi icke kunna uthärda konkurrens med detsamma till följd af vara klimatiska och äfven andra förhållanden, som vi icke kunna hjälpa.

Det var en talare, som för ett par dagar sedan illustrerade sitt anförande med ett stycke bröd fran Norrland. Jag föreställer mig, att det skulle vara ett bevis på huru dåligt bröd Norrland får nöja sig med. Jag åter kan icke finna att det bevisade hvad han ville bevisa, ty det visar endast att de fått dåligt bröd, ehuru spanmålspisen äro så oerhördt låga. Huru skall man då hjälpa dem? Jag frågar, hurudant var deras bröd åren 1872, 1873 och 1874, då spanmålspisen voro mycket högre än nu? Jag är viss om att då hade äfven norrländingarne fullgodt bröd, och hvarföre? Jo, emedan de då hade arbetsförtjänst.

Det är naturligtvis mycket svårt för dem, som från första början och oafbrutet försvarat frihandelssystemet, att erkänna sig hafva begått ett misstag och derfor kämpa de nu till det yttersta för detta system. Men jag för min del är icke bunden deraf, utan, då jag ser ohållbarheten af ett sådant system, tvekar jag icke att öfvergifva detsamma, och jag skulle göra detsamma, äfven om jag förut varit vän deraf. Om det ändå vore en verkligt fri handel, som dessa frihandelsvänner förfäkta, skulle jag i någon mån kunna förstå deras ifver att få bibehålla detta system, men jag kan icke fatta, att det är någon

verklig fri handel och fri täflan, då våra hamnar stå öppna för import af utländska varor, under det utlandet genom skyddstullar nära nog stänger sina hamnar för våra varor. Mig synes därför att äfven de ifrigaste frihandlare borde under närvarande förhållanden ställa sig på den ståndpunkt att de säga till utländingen: »I stängen Edra hamnar för våra produkter och då göra vi detsamma för Edra, till dess I åter öppnen hamnarne för oss». Då kunde man åter få frihandel, men icke kan jag förstå att det är frihandel, då ett land öppnar sina hamnar på vid gafvel för fri konkurrens, under det att de länder, med hvilka detsamma skall konkurrera, stänga sina hamnar.

Jag är så varm vän af våra arbetare, som någon kan vara, och därför vill jag bifalla Utskottets förslag, emedan jag är af den öfvertygelse, att detta skall skaffa arbetaren arbete och bröd. Till följd häraf blir det honom äfven möjligt att stanna i sitt fosterland, som han annars kan blifva nödsakad att öfvergifva. Det hjälper icke att hänga upp en brödkaka, vore det än på det frihetens banér, som en van folktalare härom dagen uppmanade oss att bära så högt, och säga till arbetarne: »denna kaka fan I köpa för 5 öre, tack vare frihandeln välsignelse», ty om arbetaren saknar arbete, så att han icke kan förtjena dessa 5 öre, kan han icke heller köpa densamma, och att endast veta att den är billig hjälper honom icke. Men skyddar man våra näringar, så att arbetaren får arbete, så kan han, äfven om kakan under sådana förhållanden skulle komma att kosta 6 öre, köpa den, då han kan förtjena dessa 6 öre, och dermed är sannerligen arbetaren bättre betjenad än att se på ett billigare bröd, som han ej kan köpa.

Slutligen har jag också ansett mig böra uttala min tanke åtminstone till protokollet, därför att jag icke vill vara med om att bära det ansvar, som de åtaga sig, hvilka vilja försvara detta system, som visat sig så olyckligt i sina följder. Utgången torde icke vara tvifvelaktig, i all synnerhet sedan regeringen lagt sitt tungt vägande ord i vågskålen, och jag föreställer mig att saken dermed är afgjord. Men jag för min del har icke kunnat blifva öfvertygad om välsignelsen af detta systems fortvaro, och därför kommer jag att rösta för Utskottets förslag.

Jag skulle hafva mycket att tillägga, men min helsa tillåter det icke, och dessutom är mera taladt i denna sak än som nästan kan behövas. När jag alltså röstar för Utskottets förslag är det därför att jag är lifligt genomträngd af den öfvertygelsen, att jag derigenom handlar i fosterlandets sanna intresse. Jag kan misstaga mig i detta fall, och därför skall jag icke tillåta mig att uttala något som helst klander hvarken mot regeringen eller andra som kämpat för en annan mening än min, ty jag vet att de lika som jag mena väl med sitt land. Det är med glädje, som jag ähört denna diskussion och kunnat iakttaga den aktning, som den ene hyst för den andres öfvertygelse. Det vore godt om den press, som kommer att föra ut hvad som förekommit inom Kammaren, iakttog samma aktning för olika tänkande, ty det exempel, som här gifvits i detta afseende, borde vara mycket efterföljansvärdt.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

Herrar *Persson* i Gärstad och *Pettersson* i Tjärsta instämde med Herr vice Talmannen.

Herr Öberg: Herr Talmän! Det synes mig som man vid denna Riksdag hade mindre skäl än vid sistlidet års riksdag att bestämma tull å införsel af spanmål, då, såsom herrarne väl veta, vi under sistlidet år haft missväxt i Norrland.

Derjemte ber jag få erinra, att vid sistlidet års riksdag, när spanmålstullfrågan var före, det då slutligen endast var fråga om en tull af 1 krona 20 öre å hvete och 1 krona å råg och korn, allt oმაlet, pr 100 kilogram; nu åter är det fråga om 2 kronor tull pr 100 kilogram å samma spanmålssorter.

Jag ber ock få tillkännagifva, det äfven inom mitt kommittent-skap hållits folkmöten dels af 300 arbetare vid Husums sågverk, dels inom Mo sockens kommun, om hvilkas beslut jag pr telegraf blifvit underrättad, dels äfven i köpingen Örnsköldsvik. Sistnämnda möte, som bevistades af 188 personer, tillhörande olika samhällsklasser och bosatte i köpingen eller dess omnejd, har äfvenledes delgifvit mig sin åsigt i frågan. Alla tre mötena hafva protesterat mot lifsmedelstullar och anhållit att jag skulle vid Riksdagen motverka nu ifrågavarande tullbestämmelse.

Af dessa skäl, samt till följd af omständigheternas kraf kommer jag att rösta med dem, som yrkat afslag å Bevillnings-Utskottets föreliggande hemställan.

Hans Exc. Herr Statsministern Themptander: Man må gerna klandra regeringen för den uppfattning hon hyllar i denna fråga, men man eger efter mitt förmenande ej rätt att klandra regeringen, därför att hon ärligt uttalat sin mening. Jag ber att till herr Rundbäck få framställa den frågan, från hvilket konstitutionelt land i verlden eller från hvilken period i vår egen konstitutionella historia han hemtat stöd för den uppfattningen, att regeringen bör sakna en bestämd åsigt i en för landet högviktig fråga, och om icke hvarje representation bör ega det rättmätiga anspråket på landets regering, att den också i sådant fall uttalar sin mening? Kan icke eljest med större fog mot regeringen riktas den förebräelsen, att den inskränker sig till en beqväm neutralitet i stället för att häfda sin öfvertygelse om hvad som är för folket i dess helhet välgörande eller skadligt?

Herr Anders Persson: Man har enligt min åsigt gjort den föreliggande frågan till mycket större än hvad den i verkligheten är. Jag är alldeles icke öfvertygad om att utgången, den må blifva den ena eller andra, skall verka vare sig till så stor skada för Sveriges arbetare eller till så stor fördel för Sveriges jordbrukare, som man har velat framhålla.

Beträffande herr Rydins yttrande, att här vore blott fråga om en undantagslagstiftning, sammanhänger detta alls icke med hvad Utskottet uttalat och som särskildt blifvit betonadt af vice Talmannen samt af alla dem, som här fört protektionismens talan. Såväl Utskottet som dessa senare hafva nemligen upprepade gånger framhållit

att meningen är att bryta med hela det system, hvarpå vår tullagstiftning hvilat under de senaste 30 åren. Här är sålunda icke fråga om en undantagslagstiftning.

Med anledning af vice Talmannens yttrande att han icke ville vara med om det ansvar, som kunde komma att hvila på representationen, derest man nu undansköte denna fråga, vill jag säga, att jag icke vill vara med om att underkasta mig *det* ansvar, som kan komma att hvila på representationen, om den antager Utskottets förslag, *då icke en fullständig utredning af alla på frågan inverkan omständigheter föreligger.*

Vice Talmannen upprullade en mörk tafla af det närvarande tillståndet och sade att alla näringar i denna stund lida af stort ekonomiskt betryck, men icke desto mindre vill han uttaga ytterligare skatter. Är det så att näringarne lida af ekonomiskt betryck och detta är ju en obestriddig sanning, då frågar jag: hvem är det som skall betala dessa ökade skatter?

Det är hufvudsakligen för att få till protokollet antecknad min mening, som jag anhåller att få förena mig i de yrkanden, som förut blifvit framställda på afslag å föreliggande första punkt i Utskottets betänkande.

I detta anförande instämde herrar *Jak. Erikson, P. A. Siljeström, Andersson* i Plöninge, *Tysk, Larsson* i Nordmarkshyttau, *Eriksson* i Fanbyn, *Gudmundson* och *Larsson* i Lund.

Herr Andersson i Himmelsby: Jag ber endast att få tillkännagifva, det jag kommer att rösta för bifall till Bevillnings-Utskottets betänkande.

Herr Hansson: Jag anhåller om afslag å Utskottets betänkande.

Herr Danielson: Herr Talman! Jag vill endast bedja att få säga några få ord. Jag har uppmärksamt följt den långa diskussion, som nu under tre dagar pågått, och sökt att med all aktning för mina motståndares uppfattning väga vigten af deras skäl, men för mig hafva dessa skäl icke varit synnerligen talande. Att hvar och en förfaktar sin åsigt är helt naturligt och jag vill ej heller på något vis klandra att regeringen uttalat sin åsigt i frågan, men jag har begärt ordet för att anmärka att ingen enda af de talare, som uppträd för frihandeln och afslag för Utskottets förslag, hafva kunnat förneka hvad jag i början af öfverläggningen anförde, nemligen obilligheten af att utlandet skall hafva lika fri marknad i vårt land, som vi sjelfve. Det är en fråga, som står obesvarad och kan icke af herrarne besvaras annorlunda än att herrarne måste erkänna att detta förhållande är både obilligt och orättvist för jordbrukets idkare.

Det finnes ännu en sak, som å samma sida framdragits af en och annan såsom skäl för yrkande om afslag, nemligen frågan om vidare utredning. Hvad vilja herrarne för utredning i denna fråga? För mig ligger utredningen redan nu temligen klar. Man kan finna hela denna utredning i Sveriges officiella statistik i fråga om landets

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Angående
inforande af
spannmålstullar.
(Forts.)

inteckningsförhållanden. Jag har genomgått den för år 1884 och funnit att på landsbygden den intecknade skulden går till 880,881,674 kronor och i städerna till 454,555,032 kronor eller sammanräknadt 1,337,336,706 kronor. Jag tror att det är siffror, som tala, och någon annan utredning synes mig icke behövas. Läger man till nu af mig anförda oerhörda för stad och land intecknade skuld, de skulder af hundradetals millioner staten, kommuner och bolag äro skyldige, skall man finna att landets välstånd i betänklig grad aftagit under de 30 år den så kallade frihandeln hos oss varit tillämpad. Om vi fortgå på detta sätt, kan stor fara blifva för handen att vi icke framgent mäka betala och göra rätt för oss, och hvad blifver följden deraf, jo kanske, sorgligt nog, densamma som vi sett i Egypten, att vi icke länge blifva herrar i vårt eget hus. Det förefaller mig att vi nu få tänka, som historien lär oss förr hafva skett i tider, då fara varit på färde, nemligen att den svenske bonden måst uppträda till räddning för utländskt betryck. Detta uppträdande behöfver nu visserligen icke att ske på slagfältet, men räddning behöfver landet äfven nu från en fiende, ja den smygande fiende, som kommit in i vårt land under titel af utländska lån, och jag tror det är hög tid att möta denna fiende. Här har en talare påmint — jag tror det var herr Nyqvist — om det så välbekanta uttrycket då skalden uppmanar, vid Finlands förlust, att vi skulle fatta mod och inom Sveriges gräns eröfra Finland ater. Ja, mina herrar, dessa af mig nyss anförda siffror tala så, att vi i ekonomiskt hänseende förlorat ännu ett Finland, men denna gång inom Sveriges gräns. Dessa oerhörda skulder och deraf följande räntor, som vi, så att säga, som utskylder måste betala till utlandet, de trycka på sitt sätt som en fiende, som tillryckt sig en del, ja nästan det bästa af vart land. Jag anser att vi icke kunna år från år stå likgiltiga och se på att detta system än vidare får råda, utan måste vi gripa i med kraftig hand, ty motståndet skall icke vika utan blifva alltid detsamma som nu, tills vi lyckas vinna seger; ja, lät oss som svenske män lägga vårt svar i urnan mot den fiende, som än vidare vill tränga in i familjen Sveas hem och som kanske snart hotar att vilja stiga fram och göra sig till herre i huset. Ja, mina herrar, lät oss angeläget vara att skydda jordbruket, vårt lands *modernäring*. Ser man på Tyskland och Frankrike, så hafva dessa länder redan vidtagit åtgärder i detta fall, ehuru deras jordbruk står väsentligt högre än vårt. Herr Talman, jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedin: Herr Talman! Ett yttrande på förmiddagen i går, ett på förmiddagen i dag hafva påmint mig om en antydan, som förekommer i en af de många, rörande tullfrågan, vid denna riksdag väckta motioner, en antydan nemligen att Kongl. Maj:t skulle ega att underkasta Riksdagens tullbeskattningsbeslut en — jag vet icke huru vidsträckt, men jag förmodar oinskränkt — pröfning med ty åtföljande meddelande eller vägran af sanktion. De tvenne ärade talare, hvilkas anföranden indirekt erinrat mig om denna antydan i en motion, hafva hvar för sig protesterat emot denna vådliga tolkning af Sveriges grundlag. I denna del instämmer jag med dem, med repre-

sentanten å östgötabänken och med representanten å Stockholms länsbänken, dock med två förbehåll vid vice ordförandens i Bevillnings-Utskottet yttrande. Kongl. Maj:t eger nemligen efter 60 § Regeringsformen rätt att höja, icke att sänka, tullen på inkommande och utgående spanmål, och Kongl. Maj:t eger att, derest Riksdagen skulle fatta ett tulltaxebeslut, som komme i strid med gällande traktater, underlåta verkställighet af ett sådant beslut. Men hvad derutöfver är, det är syndigt. I allt öfrigt är Riksdagens tullbeskattningsmakt oinskränkt, och dess beslut i sådana frågor icke underkastadt någon pröfning, icke i behof af någon sanktion, icke utsatt för äfventyret af något veto. Om Riksdagen kommer att besluta tull å spanmål, så varder detta Riksdagens beslut gällande skattelag, som icke kan af någon annan, än af en kommande Riksdag upphävas. Riksdagen har dervid all makt och hela ansvaret. Lyckligtvis känner jag icke något enda faktum, som skulle tyda derpå att numera i Konungens råd sitter en enda man, som hyllar den forna. äfventyrliga teorien om Kongl. Maj:ts makt öfver tulltaxan. I denna del kunna vi således, såväl skyddsvänner som absoluta och moderata frihandlare, till hvilka senare jag räknar mig, vara alldeles lugna. Men helt visst har regeringen den pligten — och det borde framför allt erkännas af dem, som säga att blott regeringen kan öfverskåda det hela — att hafva en mening och att äfven uttala densamma. Här har nu från motsidan rigtats förebråelser emot regeringen från alldeles motsatta synpunkter. En talare i mitt granskap förebrådde sålunda i går regeringen för det den icke efter slutet af förliden riksdag, — hvilken ju, såsom bekant, afslog väckt fråga om spanmålstull — såsom orden föllo »tog frågan om hand och beredde en ledning för kommande riksdagars åtgöranden». Då jag icke kan förmoda att talaren för sin del önskade att man ånyo skulle tillsätta en tullkomité efter den, som för kort tid sedan fungerat, kan jag för min del icke räkna ut hvori detta så kallade »omhändertagande» skulle hafva kunnat bestå. I alldeles motsatt rigtning har en ärad talare i afton förebrått regeringen, att hon nu och på sakens nuvarande ståndpunkt uttalat sin mening. Men just nu, medan frågan blott är en statsekonomisk fråga, är ögonblicket för ett uttalande inne, ty sedan Riksdagen möjligen beslutit tullsatserna, då kommer ett uttalande från regeringens sida — för sent.

Om jag nu instämmer med den ärade vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet derutinnan, att Riksdagen har att besluta i denna fråga oberoende af någon Konungens sanktion, så skiljer jag mig så mycket mera från honom uti en annan konstitutionel fråga, som äfven af honom blifvit berörd. Han har sagt till oss i dag: »lyckligtvis är det Konungen som regerar». Jag skall icke göra någon gensägelse emot ett enda ord i detta uttryck; jag skall upprepa det såsom min trobekännelse: »lyckligtvis är det Konungen som regerar», men jag anhåller att få göra ett litet tillägg. Vi känna alla af 4 § Regeringsformen, att det är Konungen som »allena styr riket», men det är ganska viktigt att läsa ända till punkt. I samma § står också: »på det sätt, denna Regeringsform föreskrifver». Det vill med andra ord säga, att Konungen *icke* regerar, då han personligen mottager och

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

täckes yttra sig om till honom omedelbart öfverlemnade petitioner, dessa må nu gälla tullfrågor eller tryckfrihetsfrågor eller andra angelägenheter. Konungen regerar i Statsrådet eller ock på föredragning af och efter att hafva hört råd af konstitutionella rådgifvare, och han regerar allenast under dessa rådgifvares icke blott moraliska, utan äfven juridiska ansvarighet. Vår Regeringsform känner lyckligtvis icke till något personligt regemente, och jag hoppas att, huru brokigt det än för närvarande ser ut här i landet, det icke skall finnas mycket stöd för några tendenser, som skulle peka i motsatt riktning. Det har förekommit anledning här att särskildt betona denna visserligen mycket gamla, men likväl, som det synes, ännu nog allmänt förbisedda sanning.

Den ärade vice Ordföranden i Bevillnings-Utskottet tecknade för oss en bild af den förödelsens styggelse, som skulle breda sig ut öfver allt Sveriges land, om vi icke nu lade tullskatt på den oundärligaste af oundärliga lifsförnödenheter. Och midt i denna förödelse såg han spillrorna af den nuvarande ministären. Jag är lifligt öfvertygad, att för *honom* äfven denna detalj i taflan var en mörk och bedröflig punkt. Deri äro han och jag utan tvifvel ense, och så tillvida kunna vi säga till hvarandra att tillsvidare »sorgens beklagande undanbedes». likasom vi, om den skickelsen skulle inträffa, skola säga hvarandra med våra miner, om icke med ord, att »sorgens beklagande ökar saknaden». Men huru många fins det ej, hur många *andra*, som i dessa spillror — för honom och mig en mörk punkt — skulle se en ljuspunkt, en grön fläck att hvila sina af mjöldammet pinade ögon uppå. När man vädjar till statschefens personliga mening och när man till hans ministère rigtar den maningen, jag i går hört, visserligen endast vilkorligt, framställas, att gå sin väg, så röjer detta sammanlagdt att, ehuru emot skyddsvännernas egen afsigt och vilja — ty på ärligheten och den personliga oegennyttan i deras sträfvanden har jag icke ett ögonblick tviflat — men genom andras tillskyndelse det kommit derhän, att vid den stundande voteringen vi sköla votera om två ting, om ett, som synes, nemligen spannmålstullar, och om ett, som icke synes och som af talaren på Venersborgsbänken betecknades såsom »det nya systemet». Han menade säkerligen det nya systemet — i tulltaxan. Men i förening med detta system ser jag ett annat nytt system på ett annat område, der vi icke vilja hafva någon förändring. Jag hör huru skatorna skratta; man väntar främmande.

Jag skall, Herr Talman, anhålla att få tillkännagifva att jag kommer att rösta för afslag å Bevillnings-Utskottets betänkande. Och till detta tillkännagifvande ber jag få knyta uttrycket af den förhoppningen, att representanterna inom Andra Kammaren för egarne till Sveriges jord icke måtte besluta en åtgärd, som, derest den kommer att hafva önskad och åsyftad verkan, icke kan blifva annat än en obillig tunga lagd å det stora antal svenska medborgare, som icke ega annat än sin arbetskraft. — De äro många, jemväl utanför deras krets, som vanligen kallas arbetare — hvars afkastning är lika oviss som sjelfva kapitalet till bestånd och användning är osäkert. Jag anhåller om afslag å Utskottets betänkande.

Herr Carl Ifvarsson: Jag har redan en gång haft ordet i denna fråga och ämnade icke vidare yttra mig. Då jag det oaktadt tager till ordet igen, är det med anledning af Herr vice Talmannens yttrande. Han talade så vackert om brödet och om att skaffa arbetarne bröd. Dervid kom jag att tänka på ett yttrande af min fader. Min fader berättade nemligen många gånger, att han i sin barndom fått äta barkbröd och han tackade Gud att han kommit i tillfälle att förskaffa sig och de sina ett bättre bröd. Jag har sluppit att lefva på barkbröd, men jag har en gång varit i tillfälle att se och smaka sådant. För icke så många år sedan, då Herr vice Talmannen och jag bodde tillsammans, visade han mig en bit bröd, som han fört med sig från sitt hem i Dalarne. Han sade att man i Dalarne måste äta barkbröd. Jag fick smaka på det och liksom han beklagade jag det folk, som nödgades äta sådant bröd. Nu deremot vill vice Talmannen, att vi skola åsätta skyddstull å spanmål och sålunda fördyra bröd af spanmål. Passar detta i stycke för den, i hvars hemort människor ibland måst tillgripa barkbröd? Han borde i stället tacka Gud, för att det är möjligt för folket att få ett bättre bröd.

Jag misskänner ej dem, som från landsbygden klaga sin nöd, och jag anser att man bör söka att hjälpa dem. Rättvisan fordrar nemligen likställighet för alla samhällsklasser, och denna bör då väl också sträcka sig till jordbrukarne. Jag har tänkt mig att en utjemning är nödvändig, så att man företager en rättelse beträffande dem, som nu hafva tull på sina alster. Äfven i annat afseende torde en utjemning vara behöflig. Men detta är *en* sak, tull på spanmål ett annat.

Då staten icke behöfver alla de statsinkomster den redan har, så tror jag att en utredning i frågan gerna kan afvaktas. Men det ser ut som om frågan icke afsåge jordbruket utan den nuvarande ministären.

Öfver allt i landet råder nöd. Låtom oss då icke tänka på en tull som drabbar endast de lägre samhällsklasserna. — Man säger visserligen, att man icke skall akta på socialisterna och man hänar dem. Jag hyser inga sympatier för socialisterna, ty de hafva ofta låtit förleda sig och ofta begått dåraktigheter. Men de äro människor de också. Och då man ser huru förhållandena gestalta sig, så bör man taga hänsyn till dem, och man bör icke mot dem visa sitt förakt, såsom några talare här gjort.

Jag tackar Statsministern för hans uttalande och hans manliga ord. Han har sett sakerna så som de äro och i deras rätta ljus. — Då jag säger dessa ord, så är det därför att den politiska ställningen numera blifvit en hufvudsak i den föreliggande frågan. — Vi se hvilken ministère vi hafva, men vi se ej hvad vi kunna komma att få. Jag hyllar visst icke helt och hållet regeringens åsichter, hvilket visade sig i fjol, då jag motsatte mig regeringens förslag, och vice Talmannen och hans anhängare i stället följde regeringen. Men jag värderar regeringen, hvars främste man kunnat uppträda med en sådan öppenhet och manlighet. Jag är tacksam för hvad Statsministern sagt, då han lofvade att taga frågan om differentialtullars verkan och användbarhet i öfvervägande. — Så till vida står regeringen på samma

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)

ståndpunkt som jag, att hon uttalat sig för ett reciprocitetssystem, och vill se till att alla få rätt. Men först sedan man utredt frågan och fått ett förslag, först då kan man besluta om hvad som skall kunna göras. Vill man stödja regeringen, så bör man således icke bifalla lagförslaget, utan utfärda en skrivelse och anhålla att regeringen måtte taga frågan i allvarligt öfvervägande. För min del är jag öfvertygad, att den nuvarande regeringen ärligt och allvarligt skall taga frågan om hand. Eller skulle herrarne kanske hafva mera förtroende till landshöfdingen Grefve Sparre, än till den nuvarande Statsministern? Jag tviflar på det. Och jag hemställer därför till herrarne att taga i noga öfvervägande huru frågan står i politiskt hänseende.

Det står illa till med vårt landtbruk. Men man bör framför allt akta sig för att söka upphjelpa detsamma på det sättet, att man uppretar den ena samhällsklassen mot den andra. Skall Sverige ega bestånd, så bör man arbeta på att uppnå enighet; men enighet vinnes icke utan rättvisa och billighet, och det är på grund af rättvisa och billighet, som jag ber att få yrka *afslag*, under den förhoppning, att vi till nästa riksdag skola ena oss om ett beslut, som blir till gagn för vårt fädernesland.

Herr Carl Persson: Herr Talman! Jag vill icke efter den långa och uttömmande diskussion, som i denna viktiga fråga förekommit, upptaga Kammarens tid, utan ber endast att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar som förekommit gaf Herr Talmannen proposition dels på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, dels på bifall till densamma med den af Herr Dahn under öfverläggningen påyrkade förändring, dels ock på afslag å samma hemställan; och fann Herr Talmannen den förstnämnda propositionen hafva flertalets röster för sig. Votering begärdes och företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet om afslag på Utskottets hemställan, enligt följande nu uppsatta och af Kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 1:sta punkten af Betänkandet N:o 1,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har nämnda punkt i Betänkandet af Kammaren afslagits.

Efter röstsedlarnes uppräknande befans, att 105 ledamöter röstat ja och 99 nej; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan.

Emot detta Kammarens beslut anmäldes reservation af Herrar Frih. *Stackelberg, Hammarlund, Jak. Erikson, Gustafsson, Gust. Ericsson, Joh. Ohlsson, Johansson* i Stockholm. *Nyström, Grafström, Wretlind, Waldenström, Andersson* i Lysvik och *Carl Ifvarsson*.

Angående införande af spannmålstullar.
(Forts.)

I punkten 2, som härefter föredrogs, hemställde Utskottet, att malen spannmål, mjöl och gryn, alla slag, måtte åsättas en tull af 3 kronor 50 öre för 100 kilogram.

I fråga härom anförde:

Herr Johansson i Stockholm: Ehuru det icke torde lyckas att få någon ändring i den mjöltull, som här är föreslagen, så kan jag icke underlåta att påpeka det origtiga i att sätta lika tull på den sammanmalda säden som på sigtmjöl af råg och hvete. När man besinnar, att den, som har råd, kan införskrifva 100 kilogram hvetemjöl eller 100 kilogram finsiktadt rågmjöl för en tullsats af 3: 50, och den som deremot icke har råd att göra detta, utan måste tänka på att lefva af den billigare säden, — och det är bekant att råg i allmänhet förhåller sig till hvete som 2 till 3, d. v. s. då en tunna råg kostar 10 kronor, så kostar en tunna hvete 15 kronor, eller ett förhållande som riksgälds till banko, — så blir följden, att den, som icke har råd att äta produkter af hvete, får hålla sig till rågmjölet.

När jag nyss har sagt, att den som införskrifver 100 kilogram hvetemjöl, gör det mot en tullsats af 3: 50 och att den, som icke har råd dertill utan skall införskrifva 100 kilogram rågmjöl eller köpa det af importören, också får betala 3: 50, då är det ju en orimlig orättvisa, som begås mot den fattige, ty från finmjölet är borttaget icke mindre än 35 procent enligt Utskottets egen beräkning. Dessa procent bestå dels af fodermjöl, dels af kli, sand, frö o. s. v., hvarefter återstå 65 procent i finaste hvetemjöl eller rågsikt. Kan detta vara rättvist och kan det vara rimligt att för rågmjölet, der alla fodersakerna äro kvar, samma tull skall erläggas.

När man 1880 införde inregistreringsafgiften, så, huru origtig den än kunde vara, fans dock någon skynt af rättvisa i densamma, för så vidt man vill betrakta hvetemjöl som en lyxartikel, ty då drabbar ju afgiften ej den fattige; men sedan man i fem års tid oupphörligt talat om huru väl man vill den fattige, så kommer man på det sjette året och ålägger honom en rent af orättvis tull gent emot den rike. När det är fråga om reciprocitet mot andra land, så bör man väl i främsta rummet göra de fattige här likstälde med de rike. Jag kan icke finna någon rimlighet i ett sådant förslag som det nu föreliggande. Jag vill icke inlåta mig på huru den kan vara till qvarnarnes fördel, denna tull, som är åsatt det siktade mjölet; men jag kan säga att tullen å sammalden utgör ett rent skydd af 1: 40 pr 100 kilogram. Det är förvånansvärdt att man vill gå in på något sådant.

Det har sagts att qvarnegarne behöfva skydd. Ja, vill man gifva dem det skyddet utan att tänka på jordbruket, må det så vara, men jag kan säga herrarne att, om I viljen låta qvarnegarne lefva ett

Angående
inforande af
spannmålstullar.
(Forts.)

knapphändigt lif med för låga tullar, eller göda dem med för höga, så är den rätta tullsiffran svår att finna och ännu icke funnen. Qvarnindustriens representanter hafva ju gått in till Konungen med en petition om skydd af 4 kronor 33 öre för hvarje 100 kilogram mjöl af alla slag. Föreningens ordförande, inför Bevillnings-Utskottet hörd, har sagt att om det sättes så låg tull som 3: 50 å mjöl, och spannmålstullarne 2 kronor ga igenom vid riksdagen, så är qvarnindustrien ruinerad i vårt land. Posito, den blir ruinerad, så blifver följden den att våra behof måste fyllas genom från utlandet importeradt mjöl. Jag frågar: hvar skall den svenska jordbrukaren då sälja sin säd? Qvarnegarne skola emellertid nog i det längsta kämpa för sin tillvaro, men kunna icke kämpa den kampen, med mindre än att de förse sig med den bästa, den tyngsta och äldaste råvara jorden har att erbjuda, eller med andra ord den, som lättast att förmala lemnar minsta klet samt mesta och bästa mjölutbytet. Och då den varan i högst sällsynta fall kan fås i eget land, så frågar jag om igen: hvar får den svenske jordbrukaren då afsättning för sin säd? Skeppa den kan han icke. Beviljar man åter qvarnegarne deras anspråk, då stärkes deras redan förut utan all tullsats på spannmål och mjöl icke svaga ställning än mer, och oberoende som de då blefvo, försäkrar jag herrarne att deras ömbet för svenska jordbruket icke skall väga så mycket i vågskålen som deras egen fördel vid att skaffa sig sin spannmål, der de kunna få den bäst.

Tysklands, Frankrikes och Rysslands sädesfält kunna lemna den bästa varan till Tysklands, Frankrikes och Rysslands qvarnar, men det kunna de svenska sädesfälten deremot icke göra till de svenska qvarnarne, och det är detta förhållande, som för Sverige under nuvarande förhållanden försvarar att äsätta en tull, som verkar, der man vill att den skall verka, nemligen till det svenska jordbrukets skydd. Det var en helt annan sak förr i verlden, ty då fick man nöja sig med att köpa och förmala de tillgångar, som funnos på platsen, vare sig det var inhemsk eller utländsk vara, af prima eller sekunda beskaffenhet. På den tiden behöfde nemligen en segelskuta från Ryssland eller Tyskland lika lång tid, för att komma till Stockholm, som en atlantångare nu använder från Newyork och hit.

Man visste då icke heller, när detta fartyg anlände, under det att man nu på dagen kan beräkna när ångaren anländer. Då förde den lilla skutan cirka 1,500 tunnor med sig, nu deremot lastar den stora ångaren 15,000 tunnor, och det är detta, mine herrar, som gör skillnaden så stor. Vilja herrarne helt och hållet och öfver höfvan soulagera qvarnarne, genom att endast tänka på denna industrigren, då är saken icke något att tala om, men såsom bevis på att, äfven om andra industrigrenar äro tryckta, så verkar trycket för närvarande minst på qvarnarne, om det ens är något tryck alls. En qvarn, som kom till stånd under mycket ogynsamma omständigheter, var Malmö stora valsqvarn, som anlades till följd af införandet af inregistreringsafgiften. Qvarnen var icke ens halffärdig, då inregistreringsafgiften borttogs och sedermera hafva åren icke varit synnerligen gynsamma för qvarnindustrien, men likväl har denna qvarn under sista året på ett aktiekapital af 500.000 kronor lemnat en behållning af icke mindre

än 71,600 och några kronor. Jag kan icke behöfva nu här angifva hvad andra qvarnar i riket lemnat i utdelning, men jag kan säga att resultatet varit allt annat än dåligt. Jag vill blott till Kammararens behjertande hemställa, att den skillnad måtte göras mellan hvetemjöl, finsiktad rågsikt och sammald att, om tullen på de förra sorterna sättes till 3 kronor 50 öre, tullen på det senare måtte sättas till 2 kronor 33 öre pr 100 kilogram. Detta vore en åtminstone någorlunda billig proportion, ehuru icke heller den är fullt rättvis, emedan tullen på den senare artikeln borde vara ännu lägre. Om herrarne måhända kunna tänka på, att det för tulltjenstemännen skulle vara svårt att skilja mellan dessa båda slag af malen spanmål, så medgifver jag visserligen att det kunde vara så, när det gälde att skilja mellan två olika slag af finsiktadt mjöl, men att skilja mellan finsikt af råg och och hvete och sammanmalet mjöl kan hvilken skolpojke som helst lära sig på fem minuter. Hvad som deremot är svårt att skilja, är sammalet rågmjöl och kli, ty kliet kan vara temligen mjölriskt och rågmjölet deremot mycket klirikt, och jag försäkrar att denna skillnad kan erbjuda ganska stora svårigheter till och med för verkliga fackmän. Huru skall det gå till, om man t. ex. införskrifver 4,000 säckar kli, hvilket, såsom en-gros-affär betraktadt, är en ganska liten affär. För dessa 4,000 säckar à 100 kilo betalar man en tull af 1,200 kronor; för 3,000 säckar blir tullen 900 kronor, men om jag kommer öfverens med exportören, att han bland detta kli blandar 1,000 säckar af samma vikt, den ädlaste och charmantaste kärna, så skall hvarje tulltjensteman låta detta passera såsom kli och förtulla den derefter, ehuru tullsatsen egentligen bort utgöra 4,400 kronor, och få personer lära göra sig samvete af att lura tullverket när så bär till.

Ett annat sätt, hvarpå man icke bedrager någon, är att, om man finner tullen på rågmjöl för hög och vill göra importen billig, så införskrifver man produkten efter 4,000 tunnor råg, uti 3,000 säckar, den ädlaste kärna till tull af 3: 50, men importerar kliet särskildt efter 30 öre för 100 kilogram. Detta inser hvilken affärsman som helst, utan att vara qvarnegare eller spanmålshandlare.

Jag har nu yttrat min farhåga för detta sätt att kringgå en möjligen blifvande författning. Om någon har något annat förslag att framlägga, än det hvarmed jag nu tagit mig friheten att framkomma, så har jag ingenting deremot, blott proportionerna blifva någorlunda desamma. Ty jag kan icke förlika mig med att man skall kunna importera det finaste mjöl till samma tull som det af gröfsta slag. Jag ber herrarne tänka derpå och på samma gång äfven på svårigheten att skilja mellan kli och sammanmalet rågmjöl. Det synes mig som skulle man möjligen kunnat sätta samma tull på dessa båda slag, men derom vill jag dock icke göra något yrkande. Endast det yrkande vidhåller jag, att om tullen på finsiktadt mjöl bestämmes till 3 kronor 50 öre, den för sammanmalet icke måtte sättas högre än till 2 kronor 33 öre per 100 kilogram.

Herr Lönegren: Då praktiska svårigheter utan tvifvel skulle möta vid tullbehandlingen, om olika tullsatser bestämdes för olika slags mjöl, så nödgas jag motsätta mig Herr Johanssons förslag och

*Angående
införande af
spanmålstullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)

anser det vara alldeles nödvändigt att *samma* tull bestämmes för *allt* mjöl. Angående tullsatsens belopp kunna naturligtvis olika meningar göra sig gällande, men jag håller i detta fall på den utredning, som är gjord inom Utskottet, och yrkar derföre bifall till dess förslag. För några år sedan, då hvetemjöl var belagdt med inregistreringsafgift, men öfriga mjölsorter fria från införselafgift, befans det att olika meningar ständigt och jemt uppstodo vid tullbehandlingen, och det visade sig da att icke blott tulltjenstemän, utan mjölhandlare och qvarnegare samt till och med vetenskapsmän stundom hade svårt att afgöra till hvilket särskildt slag en inkommen vara rätteligen vore att hänföra. Vid sådant förhållande anser jag det vara angeläget att icke genom olika tullsatser å mjöl ånyo framkalla dylikt krångel, helst sådana bestämmelser äfven skulle leda derhän, att samma vara lätteligen kunde blifva på olika ställen olika tullbehandlad.

Jag yrkar derföre, som sagdt, bifall till Utskottets förslag.

Herr Dioden: Efter den nyss skedda voteringen att döma synes det mig, som skulle resultatet vid den gemensamma omröstningen komma att blifva afslag å tull på omalen spannmål, och i sådant fall kan man icke rimligtvis tänka sig, att en mjöltull af 3 kronor 50 öre per 100 kilogram blir införd. För min del anser jag emellertid, att en måttlig mjöltull af t. ex. 1 krona 50 öre borde kunna införas, ty den skulle dels höja var inhemska qvarnindustri och dels äfven höja priset på den inhemska spannmålen. För den skull skulle jag önska att afgörandet af denna punkt blefve uppskjutet, till dess gemensam votering om första punkten egt rum, och föreslår jag af sådan orsak att ifrågavarande punkt återremitteras till Utskottet.

Herr Boström: Jag ber att få i någon mån komplettera Herr Johan Johanssons nyss lemnade uppgift beträffande Malmö valsqvarn och dess af honom omnämnda stora vinst för sistlidet år. Utdelnningen var då 7 procent, men då den var den första under 4 års verksamhet, så resulterar sig förtjensten till 1³/₄ procent per år, hvilket väl ej kan anses lysande.

Herr Job. Ohlsson: Jag vill blott nämna några ord. Den tullsats, som här är föreslagen, afser egentligen att skydda qvarnindustrien, och om det skulle inträffa, hvad jag i går påpekade angående brödimport, så skulle detta egentligen icke komma att inverka så mycket på den större qvarnindustrien, hvilken jemväl bedrifver handel med spannmål och mjöl för städernas behof. Men vi hafva jemväl en s. k. mindre qvarnindustri i de kring hela landet spridda vattenqvarnarne. Om nu importeradt bröd af hvetemjöl blefve allmänt tillgängligt på landsbygden och den allmoge, som köper säd till bröd, finge smak på sådant finare bröd, så blefve följden den, att ingen ville äta annat. För jordbrukaren blefve då följden, att hans egna drängar och pigor icke ville äta annat eller hembakadt bröd. Men derigenom komme den nämnde mindre qvarnindustrien på landet att helt och hållet tillintetgöras på samma gång som höstsädesodlingen. Jag har endast velat säga detta, utan att framställa något yrkande.

Herr Johansson i Stockholm: Det är visserligen sant att, på sätt Herr Boström nämnde, några utdelningar icke egt rum; men deremot har man i stället gjort betydliga afsättningar under dessa år till reservfonden, hvarjemte en del afskrifningar egt rum å inventarier och dylikt.

*Angående
införande af
spannmålstullar.
(Forts.)*

Herr Johansson i Noraskog: Blott några få ord. Oaktadt utgången af sista voteringen tager jag mig friheten att, på de skäl jag anfört i min reservation, yrka afslag å nu ifrågavarande punkt, helst det just blefve jordbrukarne sjelfve, som till väsentlig del skulle få betala här föreslagna tullsatser.

Herr Boström: När jag förra gången hade ordet, glömde jag, att Herr Dieden yrkat återremiss. Jag har blott velat erinra derom, att, sedan Medkammaren afslagit punkten, enda följden af bifall till ett dylikt yrkande blefve den, att Utskottet återkomme hit med anhållan, att Kammaren ville i frågan fatta beslut.

Hvad åter angår Herr Johan Johanssons begäran om afslag, så är detta rent af orimligt efter det beslut Kammaren nyss fattat.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, framstälde Herr Talmannen, enligt de gjorda yrkandena, propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på Herr Johanssons i Stockholm ändringsförslag, dels på punktens återremitterande till Utskottet, dels slutligen ock på afslag å Utskottets hemställan. Herr Talmannen förklarade den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu, efter det till kontraposition antagits yrkandet om afslag, uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af Betänkandet N:o 1,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har punkten af Kammaren afslagits.

Omröstningen utföll med 109 ja mot 70 nej, varande alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

Punkterna 3—7, som härefter föredrogos, biföllos jemväl.

§ 2.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgörörelsen beviljades Herr *A. P. Trybom* under tio dagar från och med den 10 i denna månad.

Kammarens ledamöter åtskildes klockan $\frac{1}{2}1$ på natten.

In fidem

A. E. J. Johansson.
